

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny

Bakalářská práce

Autor: Leona Franclová

Studijní program: Sociologie

Forma studia: prezenční studium

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.

Hradec Králové, 2022

Zadání bakalářské práce

Autor: Leona Franclová
Studium: F19BP0123
Studijní program: B0314A250008 Sociologie
Studijní obor:

Název bakalářské práce: **Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny**

Název bakalářské práce AJ: Gaining Independence of Young Adults from the Original Family

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem bakalářská práce je osamostatňování mladých dospělých od původních rodin, což je považováno za jeden z hlavních kroků k dosažení dospělosti. Teoretická část se bude věnovat rodině, rodinným vztahům, životu mladého dospělého a separaci od rodiny.

Cílem praktické části bude zjistit motivaci mladých dospělých k osamostatňování a aspekty s tím spojené. Především se zaměří na jejich obavy a překážky, které komplikují tento proces, a zároveň se bude snažit poodhalit okolnosti, které naopak přispěly k posunu respondenta v tomto procesu. Dále se práce bude zabývat o to, zda se jim dostalo podpory od rodiny a zda mají rodinné vztahy vliv na osamostatňování jedince a případnou lokaci nového bydliště.

Praktická část bude prováděna kvantitativním výzkumem za pomoci dotazníku.

Farková, M. 2009. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada.

Kuchařová, V., A. Šťastná. (ed.). 2009. *Partnerství, rodina a mezigenerační vztahy v české společnosti*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Lacinová, L., S. Ježek, P. Macek. (ed.). 2016. *Cesty do dospělosti: psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita.

Macková, A. 2011. "Prodlužující se soužití s rodiči jako odkládání dospělosti?" *Sociální studia* 8 (4): 13-28.

Možný, I. 2002. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství.

Plaňava, I. 2000. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk.

Říčan, P. 2004. *Cesta životem*. Praha: Panorama.

Vágnerová, M. 1999. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 23.3.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny“ vypracovala samostatně pod vedením své vedoucí a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 2.5 2022

.....

Anotace

Franclová, L. 2022. *Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny*. Hradec Králové: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 46 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce „Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny“ se na základě prostudované literatury věnuje rodině jakožto základní jednotce společnosti. Zaměřuje se na její typy a funkce, které jsou důležité pro správný vývoj a socializaci potomka. Zároveň práce pojednává o dospívání jedince a o jeho přechodu do dospělosti, s čímž je úzce spjat proces osamostatňování. Osamostatňování se od původní rodiny a jeho ukazatele, jimiž se zabývá mnoho autorů, jsou hlavním tématem bakalářské práce, jak v teoretické tak v empirické části. Výzkumnou technikou je dotazníkové šetření zaměřující se na vysokoškolské studenty z různých škol. Kromě cíle zjistit, jak jsou mladí dospělí schopni samostatnosti a v jaké míře jsou závislí na své původní rodině, je sledováno jaké vztahy respondenti udržují se svou rodinou.

Klíčová slova: rodina, funkce rodiny, mladý dospělý, přechod do dospělosti, osamostatňování se

Annotation

Franclová, L. 2022. *Gaining Independence of Young Adults from the Original Family*. Hradec Králové. Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 46 pp. Bachelor Thesis.

Based on the researched evidence, the Bachelor's dissertation "Gaining Independence of Young Adults from the Original Family" concentrates on a family as the basic unit of society. It focuses on its types and functions, which are crucial for the offspring's proper development. At the same time, the paper discusses the adolescence of an individual and their transition to adulthood; this is closely related to the process of getting independent. Numerous authors have broadly examined the topic investigated in this Bachelor's dissertation. Among the main topics, within both theoretical and empirical parts, belongs getting independent from the original family and its indicators. Research questionnaires were used to collect data from students from various universities. Besides the aim to investigate how capable are young adults in getting independent and to what extent they are still dependent on their original families, the participants' relationships with their families are monitored.

Key words: a family, the function of family, young adult, a transition to adulthood, getting independent

Poděkování

Ráda bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní RNDr. Mgr. Lucii Vítkové, Ph.D., za odborné vedení, cenné informace a vstřícnost při konzultacích s vypracováním této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	9
1. Teoretická část	11
1.1 Rodina	11
1.1.1 Funkce rodiny	13
1.1.2 Typy rodin	15
1.2 Proces přechodu do dospělosti	17
1.2.1 Dospívání.....	17
1.2.2 Adolescence.....	18
1.2.3 Přechod do dospělosti.....	19
1.2.4 Osamostatňování se	21
2. Empirická část.....	26
2.1 Úvod.....	26
2.1.1 Cíl výzkumu	26
2.1.2 Metoda sběru dat, cílová populace, výběr vzorku	26
2.2 Výsledky výzkumu.....	27
3. Shrnutí výsledků	48
Závěr a diskuze	51
Zdroje.....	53
Seznam příloh	1
Příloha č.1	2
Příloha č.2	8

Úvod

Rodina tvoří základ státu a zároveň je podstatným prvkem společnosti. Můžeme se setkat s různými typy rodin, avšak důležité je, aby náležitě plnily funkce, které jsou důležité pro správnou výchovu potomků. S rodinou je jedinec spjat již od početí, navzdory tomu je přirozeným procesem chtít samostatnosti. V životní etapě přechodu do dospělosti nastávají situace, kdy se člověk musí umět rozhodnout, poradit si a umět se o sebe postarat sám, bez přímého zasahování rodiny.

Bakalářská práce se zabývá osamostatňováním mladých dospělých od původní rodiny. Výzkumný vzorek byl pro potřeby práce zúžen na vysokoškolské studenty zapadající do definice mladého dospělého. Začátek teoretické části se zabývá základním pojmem jako je rodina. Snaží se blíže představit její koncept a důležitost pro společnost, ve které se můžeme setkat s různými typy rodin plnící důležité funkce pro její členy. Práce plynule přechází k životním etapám člověka a podstatnou část věnuje těm, které jsou nejdůležitější pro tuto práci. Patří sem období dospívání, tedy období mezi dětstvím a dospělostí. Dále práce popisuje a především vymezuje období adolescence. Diskutuje o přechodu do dospělosti, se kterým je úzce spjat proces osamostatňování. Této oblasti práce věnuje značnou část. Na základě studia literatury se práce zaměřuje na jednotlivé znaky charakteristické pro výše zmíněný proces. Patří mezi ně opuštění původního domova, což jak se brzy dozvíme, nemusí být vždy tak jednoznačné. Poté dokončení studií, ekonomická nezávislost a s tím spojený vstup do zaměstnání, nalezení partnera nebo partnerky a následné uzavření manželství a založení vlastní rodiny.

Praktická část bakalářské práce byla provedena formou kvantitativního výzkumu za pomoci dotazníkového šetření. Oslovováni byli vysokoškolští studenti z různých univerzit, kteří zapadají do definice mladého dospělého. Původním cílem práce bylo zjistit, co respondenty vedlo k osamostatňování a jaké obavy a překážky museli překonat. V průběhu ubírání bakalářské práce a provedených pilotáží se hlavním cílem práce stalo zjistit, na kolik jsou vysokoškolští studenti samostatní, v čem a jak je rodina podporuje a zda se o sebe dokáží postarat sami.

Téma osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny jsem si vybrala především z toho důvodu, že se to týká mě samotné. Období, kdy člověk dokončuje vysokoškolské studium, je plné změn a nových životních etap. Společnost očekává,

že člověk v tomto věku bude schopen větší samostatnosti a schopnosti se o sebe lépe postarat. Z toho důvodu jsem chtěla zjistit, v jaké situaci se nacházejí ostatní studenti a zda jsou připraveni na samostatný život.

1. Teoretická část

1.1 Rodina

V dnešní době si lidé pod pojmem rodina představí manžela s manželkou a dětmi. Ve starověku a středověku rodina označovala odlišné uskupení lidí, které s naší představou není spojováno a tehdejší obraz rodiny tak byl vytlačen. Jedním významem byla rodina jako jedna velká domácnost. Jednalo se o osoby, které spolu sdílely jednu domácnost a hospodařily spolu. Tento typ je představou bible i římského práva, kde do rodiny nepatřili jenom pokrevní příbuzní, ale i služebnictvo, otroci a kdokoliv, kdo s nimi bydlel pod jednou střechou [Možný 1990]. “Tento stav přežíval až do první poloviny 19. století a jeho blednoucí obraz máme dochován v realistické literatuře té doby, od Němcové přes Ráise k Holečkovi” [Možný 1990: 18]. Druhé pojetí, stejně staré, převažovalo u vládnoucích tříd. Rodina byla založena na systému širokého pokrevního příbuzenství. Jeden rod nebydlel společně pod jednou střechou, ale byl rozprostřen po odlišných územích, kde také vládl. Jednalo se tedy o velkou pokrevní skupinu, která držela moc ve svých rukou. Pojetí moderní rodiny těmito definicím vůbec neodpovídá [Možný 1990]. “Předpokládá se, že pro společnosti naší kultury je charakteristickou, přirozenou a převládající formou rodiny párová monogamická rodina, tedy domácnost tvořená párem muže a ženy a jejich dětmi“ [Možný 1990: 18].

Jandourek [2012] definuje rodinu, jako osoby spojené adopcí, manželstvím nebo pokrevním poutem. Zároveň sdílí jednu domácnost a jsou ve vzájemném styku. Zde se však musí rozlišovat rodina od domácnosti, která je typická pro studenty na vysokoškolských kolejích či bytech, kde se nacházejí sdílené prostory. Dle Matouška [2003] je rodina základní jednotkou lidské společnosti významnou pro udržení lidstva, propojení generace a tím i utvoření solidarity a kontinuity. Zároveň je důležitá pro péči o děti, protože je to první a závazná věc, se kterou dítě přijde do kontaktu. Předává mu hodnoty, sociální dovednosti a dává mu potřebnou podporu. Každá rodina je specifická, navzdory tomu však v určité míře respektuje obecná pravidla společnosti. „Rodina je unikátní a nenahraditelnou institucí proto, že nejlepším možným způsobem spojuje specifické a univerzální“ [Matoušek 2003: 9]. Každá rodina je jedinečná, má svou pravdu a životní cestu. To, co vyhovuje jedné, nemusí zákonitě platit pro jinou [Plaňava 2000]. Jedná se o malou a celkem uzavřenou skupinu, která sdílí intimní vztahy a panuje tam

důvěrné prostředí, společné kontakty, zájmy a solidarita. Zároveň je to původní a nejdůležitější společenská skupina, která je součástí každé společnosti a poskytuje dítěti základ a socializaci [Maříková, Petrusek, Vodáková 1996].

Rodina je základ státu. Okolí kolem nás se sice proměňuje, ale rodina stále zůstává a poskytuje útočiště a osobní prostor před veřejností. Chrání tak tím své členy, ačkoliv by to mohlo vypadat, že brzdí vývoj, tak opak je pravdou. Díky své stabilitě rodina udržuje společenský řád před zhroucením a působí jako stabilizátor společnosti [Možný 2002]. Mění se pouze povaha moci, osídlení a nerovnosti. Rodinné zázemí vytváří hodnoty, normy a rozhodnutí ovlivňující společenský systém, a ne pouze rodinu samotnou. Utváří tím tak kulturní kapitál, čímž se uchovává kultura a kulturní vzory [Maříková, Petrusek, Vodáková 1996].

Humanitní vědy se zajímají o rodinu již odedávna, ale soustavně se jí začaly věnovat od 19. století a o dvě století později se stala i důležitou součástí sociologie. Ta se zajímá o podobu rodin, o patologické jevy, o reakce rodin na měnící se stavy a podmínky života [Matoušek 2003]. „Rodina je zkoumaná z různých pohledů, každý přináší pro její charakteristiku či vymezení místa v současných společenských podmínkách osobitý přínos“ [Oliverius 1989: 7]. Studování rodiny je potřeba provádět v aktuálním čase a v aktuální společnosti. Důvodem je, že rodina společnost ovlivňuje a zároveň je jí samotnou ovlivňována. Přístupy a pohledy podávající komplexnost jevů o rodině můžeme najít v různých oborech, například ve výše zmíněné sociologii, psychologii, demografii, lékařství, ekonomii a v dalších [Oliverius 1989].

Možný [2002] zmiňuje, že pro sociologa je v tématu rodiny důležité, zda jeho zařazení do společnosti a do určité sociální třídy ovlivňuje to, v jaké se narodil rodině. Ta předává svým potomkům, kulturní kapitál, tedy své vlastní znalosti. Díky tomu mohou otevřít možnosti dalšího a vyššího vzdělání a následně i pracovních příležitostí. S tím souvisí ekonomický kapitál, který ovlivňuje, v jakém sousedství jedinec vyrůstá, jak vypadá jeho bydlení a jaká je jeho vybavenost. Dále má vliv na kvalitu stravy či na možnost věnovat se nějakému sportu. Obdobně rodina předává svým potomkům sociální kapitál ve formě rodinných konexí, styků, přátel a známých [Možný 2002]. Rodina se dá také charakterizovat na základě čtyř komponent [Plaňava 2000]. První z nich je struktura rodiny, tedy uspořádání jejích členů, vzájemné vazby, propojení se vzdálenějšími členy rodiny a komunitou, rozdělení práv a povinností a jak rodina zvládá společné soužití, například z pohledu financí, vaření a úklidu. Dále se klade důraz

na emoční a citovou složku, na vědomí blízkosti, podpory a vzájemné závislosti, jinak řečeno na intimitu. Důležitá je i osobní autonomie. Jedná se o to, jak je jedinec respektován a kolik má prostoru pro rozvíjení své osobnosti, zájmů a dispozic. Posledním komponentem, který [Plaňava 2000] uvádí, jsou hodnoty a postoje. Jde o to, do čeho rodina vkládá svůj čas, finance a jakým směrem se vydává. Dle Sobotkové [2001] se informace o rodině podávané profesionálem či výzkumníkem rozcházejí s tím, jak by se rodina popsala sama a to především kvůli intimitě života. „Dnešní názor na rodinu jako na společenství, které je udržováno pohromadě citovými pouty, vykrytalizoval na přelomu 17. a 18. století. Prosadil se v době, kdy se osvícenský racionalismus zavrhuující náboženství dostal do první velké krize“ [Matoušek 2003: 11].

De Singly [1999] shrnuje proměnu rodiny od 60 let 20. století do šesti bodů, a to především díky Francii a pozornosti místních demografů ze Státního ústavu pro demografický výzkum a Státního ústavu ekonomické statistiky. Snižuje se počet sňatků a naopak se zvyšuje počet nesezdaných párů. Přibývá počet rozchodů a rozvodů, narůstají neúplné rodiny, nové rodiny nebo obnovené rodiny, snižuje se počet porodů a narůstá množství těch mimomanželských a posledním bodem je nárůst žen pracujících za mzdu. Moderní rodina se začala objevovat po průmyslové revoluci a nesla sebou spousty změn, jako větší rovnost pohlaví. Péče o děti, vydělávání peněz apod. už nebylo pouze mužskou záležitostí [Jandourek 2012].

1.1.1 Funkce rodiny

„Každé životní období jedince i celé rodiny přináší poněkud odlišné potřeby, které jako člen rodiny může v jejím rámci uspokojovat, a tím se mění i činnosti, které jsou realizovány“ [Oliverius 1989: 19]. Náplň jednotlivých funkcí záleží na rodinné historii, tradici a etapě [Oliverius 1989].

Podle mnoha autorů je základní a nejdůležitější funkcí rodiny, čili lidského rodu, reprodukce a výchova potomstva [například Jandourek 2007; Maříková, Petrušek, Vodáková 1996; Plaňava 2000]. Existují však další důležité funkce, které jsou potřebné pro správné fungování rodiny.

Biologická a reprodukční funkce jsou důležité pro zachování lidského rodu. Rodina je zde důležitým článkem, ačkoliv děti bývají počati i mimo ní, tak stále vytváří důležité zázemí pro řádnou výchovu potomka. Formování identity a osobnosti dítěte je ovlivňováno právě rodinou a výsledek jejich vlivu se projeví i v tom, jak je potomek

schopen se začlenit do kolektivu a adaptovat se na nové prostředí [Oliverius 1989]. Stejný názor zastává i Matoušek [2003], který upozorňuje na to, že rodič je autorita, na kterou je dítě upnuto po dlouhou dobu a nepřítomnost vzoru nebo jeho špatné reprezentování ho může negativně ovlivnit. Z rodinného zázemí si dítě může odnést, jaké je postavení v rodině a jak se vypořádávat s řešením konfliktů. Na což navazuje výchovná funkce, tedy péče a výchovu dítěte. „Sociologové, psychologové, pedagogové se shodují v tom, že je to funkce, ve které je rodina prakticky nezastupitelná“ [Oliverius 1989: 15].

Podle Jandourka [2012] je nejdůležitější emocionální funkce, tedy psychická bezpečnost. Pro úspěšnou socializaci dítěte jsou podstatné správně projevované emoce a city, protože dobré emoční vztahy v rodině vytvářejí náležité prostředí pro pocit jistoty, bezpečí a pro rozvoj zájmů, osobnosti a potřeb dítěte [Oliverius 1989]. Díky rodině, ve které vše probíhá bez značných problémů, se plní významné funkce ovlivňující své členy [Jandourek 2012].

Naopak jako nejdůležitější funkci rodiny považuje Havlík [2007] ekonomickou funkci, ačkoliv její význam byl v minulosti větší. Dříve celá rodina, včetně příbuzenstva, pracovala na jednom hospodářství a poté šli muži do zaměstnání a ženy zůstávaly doma. V druhé polovině 20. století se začaly role v profesi plnit i mimo rodinu. Mizí tak společné pouto přežití, jedno z nejsilnějších pro dřívější rodiny. Dnes se členové rodiny scházejí méně a mají rozdílné zájmy. Matoušek [2003] dále zmiňuje ekonomickou solidaritu, která v rodinách panuje. V praxi to funguje tak, že jistotu zajištění má i ten, který se aktivně nepodílí na chodu společného hospodářství. Nežít v rodině je ekonomicky nejisté a zároveň to sebou nese existenční ohrožení [Katrňák et al. 2010].

Dnešní současná rodina by se dala také definovat větší závislostí na státu a menší závislostí na příbuzných [de Singly 1999]. Na přelomu středověku a novověku byly zakládány instituce na potřebnou péči, kterou nebyla rodina schopna zajistit. Vznikaly tak sirotčince, ústavy, domovy důchodců a zařízení pro chudé, hendikepované či nemocné. Ačkoliv to není prioritou vlády ani zákonodárců, tak stát se snaží občany finančně podporovat například pomocí důchodů, půjček, daňových úlev a přídavků na děti [Matoušek 2003].

1.1.2 Typy rodin

Orientační neboli primární rodina je ta, ve které jedinec vyrůstal a zároveň zde dochází k socializaci dítěte [Jandourek 2007]. Jedná se o „pojem ze sociálních věd, který označuje osvojování si norem, zvyků, idejí, hodnot, tradic, jazyka, symbolů a sociálních rolí v dané společnosti“ [Jandourek 2012: 208]. Jedinec si díky tomu osvojí schopnosti, které uplatní pro společný život s ostatními lidmi. Díky tomu je člověk schopen zvládat své emoce, pudy a naučí se potřebné role, důležité pro život v rodině, partnerství a v budoucím povolání. Dokáže lépe rozlišit, co je pro něho v životě důležité [Jandourek 2012]. Socializace trvá celý život a díky ní se člověk stává kulturním a sociálním tvorem. Je to důležité nejen pro jedince, ale i pro celou společnost [Havlík, Kořa 2007]. Průběh socializace v rodině je ovlivněn spousty proměnnými. Na jedince působí kulturní, přírodní a sociální prostředí, vztahy, zaměstnání rodičů, postavení matky a otce, tradice a mnoho dalších věcí [Oliverius 1989]. Co se týče tradic, tak v mnoho rodinách se dodržují v podobě starožitných předmětů, obrazů, fotek, vybavení domů či povídaček [Matoušek 2003]. Rodina je základ pro socializaci především v předškolním věku, pak přichází vliv školy, vrstevníků apod. Vliv rodiny však nemizí [Oliverius 1989]. Dle Možného [2002] rodina slabší povahy, například neúplná, socializuje povrchněji a tím ubývá i její vliv. Na druhou stranu Havlík a Kořa [2007] tvrdí, že „nejen neúplné, ale i úplné, avšak nefunkční a dysfunkční rodiny mohou mít na socializaci dítěte negativní dopady“ [Havlík, Kořa 2007: 77]. Nefunkční rodina může mít podobu rodičů plnící si kariérní sny a nemající čas se o své potomky starat. Nezajímají se o ně, jsou citově chladní a tím se vytváří konflikty a rozpory [Havlík, Kořa 2007].

V orientační rodině je dítě ovlivňováno i sourozencem. Rodiče nejsou schopni vychovat ideální kombinaci vlastností pro soužití a „z toho je zřejmé, že orientační rodina není osudově závazným vzorem“ [Matoušek 2003: 63]. První silná emoční vazba dítěte se upíná na matku, až později na otce a na poslední pozici se nachází sourozenci. Vznik těchto vazeb probíhá během prvních kontaktů a vzájemné interakce [Matoušek 2003].

Nejstarším typem, co kdy existoval, je rodina nukleární. Jedná se o manžele, kteří pocházejí z různých rodových a pokrevních linií s jejich potomky [Jandourek 2012]. Jednoduše řečeno, jde o oba rodiče s dětmi, kteří nesdílí společné obydlí s ostatními příbuznými [Alan 1989]. Pokud se zmíní slovo rodina, tak obecně mají lidé tendenci si ji představovat jako úplnou nukleární rodinu, tedy otce s matkou a jejich potomky. Nemusí

tomu být vždycky tak. „Odhaduje se, že v naší populaci tvoří úplné nukleární rodiny třetinu rodin a pouze pětinu všech domácností“ [Matoušek 2003: 84]. Goody [2006] zmiňuje, že se neví o žádné společnosti, která by nepovažovala nukleární rodinu za důležitou. Dále Jandourek [2007] zmiňuje rodinu sekundární, kterou člověk založí již v dospělém věku a kde plodí potomky.

Zpět v dějinách převládala ve většině kultur rodina ovládaná mužským pohlavím, jednalo se tedy o patriarchát. Muži mohli mít několik manželek a ženy měly nízký status. „Takový typ rodiny je popsán v Bibli ve Starém zákoně“ [Jandourek 2012: 195]. Obdobně popisuje Jandourek [2007] rodinu měšťanskou, která se vyznačuje výraznou patriarchální neboli otcovskou autoritou, jejichž role byla založena na dědičném vlastnictví a na roli podnikatele. Dále podotýká, že o útisku žen a dětí v měšťanských rodinách hovoří kritické analýzy, které zmiňují úzkosti a pokrytecké monogamie, se kterými se příslušníci rodin museli potýkat.

Oproti nukleární rodině se rodina rozšířená skládá z více generací, sdílející společnou domácnost nebo nacházející se ve velmi blízkém okolí. Členové domácnosti jsou doplněni o příbuzenstvo ze stran rodičů, například o jejich sourozence [Jandourek 2007]. Urbanizace a industrializace, která probíhala na Západě, sebou přinesla mnoho změn, včetně úpadku výše zmíněného typu rodiny. Svobodní chlapci odcházeli z farem do měst, čímž k poklesu rozšířené rodiny napomohli [Jandourek 2012]. Další typ rodiny nacházející se v naší společnosti, je rodina nevlastní. Jeden z partnerů si přivede svého potomka do nového vztahu, kde spolu sdílí domácnost. Jiným případem je rodina, která si prošla rozvodem nebo je postihla smrt matky, otce či obou rodičů a nazývá se rodina neúplná [Jandourek 2007].

Dysfunkční rodinu jako jeden z prvních popsal Salvador Minuchin, jakožto představitel rodinné strukturální terapie. Hovoříme o ní, pokud se členové rodiny chovají nezdravě, neřeší konflikty, mají nejasná pravidla, chybí jim intimita a potlačují potřeby jedinců [Sobotková 2001]. Tento typ rodiny vzniká především rozpadem manželství či rozvodem a dítě odtud pocházející má větší šanci na nenaplnění svých potřeb. Nejzávažnější projevy se vyskytují především ve výchovné a emocionální funkci rodiny [Oliverius 1989]. „Dívka se těžko stane vyrovnanou, společensky kompetentní ženou, nemá-li v dětství na očích matku či její náhradu. Chlapec se těžko bude orientovat v tom, co je správné mužské chování, nebude-li v rodině vystaven přímému vlivu otce či jiného muže“ [Matoušek 2003: 9]. Dále Matoušek [2003] pojednává o podmínkách pro

duševní a tělesný vývoj dítěte, kde jsou důležité city rodičů a bezpečný, stabilní a chráněný domov. Bez osobního zaujetí rodičů, bez angažovanosti na osudu svého potomka, bez respektu fungování a stavu společnosti by se děti vychovávat nedaly. Na což navazuje Matoušková [2003] definice deprimovaného dítěte, jenž není schopno navázat pevný vztah alespoň s jedním rodičem. To může vést ke zpoždění řeči, ke slabšímu zdravotnímu stavu či k menšímu intelektu. V tomto ohledu nejsou pro děti moc prospěšné dětské domovy nebo kojenecké ústavy, kde se střídá velké množství opatrovníků. Méně deprimujícími prostředními jsou například dětské vesničky nebo možnost pěstounské péče. Zde se nacházejí menší skupinky dětí a méně střídajících se pracovníků. „Je prokázáno, že náhradní rodinná péče je tím úspěšnější, čím více napodobuje podmínky v úplné rodině“ [Matoušek 2003: 93].

Vývoj rodiny si prošel dlouhou cestou. „Z historického pohledu se vyvíjela od volného soužití a matriarchální rodiny přes rozsáhlou, velkou patrimoniální rodinu, velkou příbuzenskou patriarchální rodinu až k dnešní malé základní nebo nukleární rodině“ [Oliverius 1989: 8].

1. 2 Proces přechodu do dospělosti

Bakalářská práce se zabývá osamostatňováním mladých dospělých, tím pádem je potřeba si vymežit životní etapy člověka, které každý autor definuje trochu jinak. Na čem se však většina z nich shodne, jsou znaky vymezující přechod do dospělosti.

1.2.1 Dospívání

„Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí“ [Vágnerová 2012: 367]. Ačkoliv i v dnešní době se najdou společnosti, především přírodní národy, u kterých tento přechod nenajdeme nebo je velmi krátký [Havlík, Kořa 2007]. Jedná se o tu část života, kde člověk hledá sám sebe, utváří si vlastní identitu, dosahuje určitého sociálního postavení a dochází zde ke komplexní změně osobnosti, která se odvíjí od společenských a kulturních podmínek [Vágnerová 2012]. Pro dospívajícího jedince jsou podle Vágnerové [2012] důležité sociální skupiny jako rodina, která tvoří důležité zázemí, ačkoliv se od ní později odpoutává a poté volnočasové instituce, vrstevníci a škola. Funkcí školy je především vzdělávací, selektivní kvalifikační, výchovná a popřípadě ochranná a resocializační [Havlík, Kořa 2007].

Dříve převládaly názory, že rodiče začínají ztrácet své primární postavení v rané adolescenci potomka. Vlivem dospívání dochází k biologickým a sociálním změnám, kde svou pozornost začínají orientovat na vrstevníky. Význam rodiny tím neupadá, pouze se vlivy působící na jedince rozšiřují. Vzory se začínají objevovat v činnostech volného času, například v hudbě, oblékání, v komunikaci mezi vrstevníky a způsobu vyjadřování. Na dospívající působí i hromadné sdělovací prostředky a módní vlivy. Rodina sice ztrácí porovnávací a srovnávací hodnotu, ale i nadále působí na své potomky a předává jim životní zkušenosti, morální hodnoty a dodává citovou podporu [Oliverius 1989].

Dospívání je prezentováno různými způsoby a každá z teorií má své specifické zaměření. Psychoanalýza klade důraz na pohlavní dozrávání, jehož cílem je odpoutání sexuální vazby od rodiny a nalezení náhrady ve formě ženy či muže. Jedinec již neusiluje o uspokojení především sebe, ale snaží se poskytnout i něco na oplátku. Psychosociální teorie se naopak zaměřuje na zvládání negativních či pozitivních vlivů sociálních podmínek a teorie sociálního učení se zaměřuje na rozvíjení schopností a dovedností osob [Vágnerová 2012].

1.2.2 Adolescence

Říčan [2004] dělí životní etapy na 12 stádií. Od prenatálního období přes období kojenecké, batolecí, předškolní, mladšího školního věku, pubescence, adolescence, mladé dospělosti, až ke třicátým, čtyřicátým, padesátým a šedesátým letům, neboli až ke stáří. Vzhledem k tématu práce není potřeba se detailně zabývat začátkem života nebo stářím člověka, mnohem důležitější je se zaměřit na období mezitím.

První, pro tuto práci důležitou, etapou je adolescence. Autoři ji definují přibližně jako období mezi 10 až 20 lety života jedince [například Macek 2003; Vágnerová 2012]. Jedná se o věk, který propojuje dětství s dospělostí a nechává prostor pro uspořádání nových ideologií a fantazií [Erikson 2015]. Adolescenci dále rozděluje Macek [2003] na časnou, kterou vymezuje od 10 do 13 let, poté na střední adolescenci mezi lety 14 až 16 a poslední fázi definuje jako věk od 17 do 20 let. Obdobně o tom hovoří i Vágnerová [2012], která rozděluje proces dospívání na dvě fáze. První z nich je raná adolescence ve věku od 11 do 15 let a druhou fází je pozdní adolescence, do které spadají jedinci ve věku od 15 do 20 let. V rané adolescenci člověk tělesně dospívá, mění se způsob myšlení a emočního prožívání. Převládá zde i snaha odlišit se od dospělých a dětí, ať už se jedná o změnu vzhledu, o různé zájmy nebo rozdílný způsob života. Na což navazuje

i posilování vztahů s vrstevníky [Vágnerová 2012]. Jako takový mezník tohoto období Vágnerová [2012] určuje ukončení povinné školní docházky. V pozdní adolescenci dochází k pohlavnímu dozrávání a ve většině případech i k prvnímu pohlavnímu styku. Mění se osobnost a pozice jedince, utvrzuje se jeho sociální identita, vymezuje si své cíle, osamostatňuje se od požadavků společnosti a dovršením 18 let získává i právní svobodu. Pomyslným mezníkem tohoto období je ukončení profesní přípravy [Vágnerová 2012]. To čemu Vágnerová [2012] říká raná adolescence, je pro Říčana [2004] období pubescence a o adolescenci hovoří až ve věku od 15 do 20 let.

Na druhou stranu rozdílný názor na výše zmíněné rozdělení má Arnett [2000, 2001], který používá nové označení pro dobu mezi pozdním dospíváním a dvacátníky a to tzv. *emerging adulthood*. Jde o období přibližně mezi 18 a 25 lety a je to teoreticky i empiricky odlišné od adolescence. Arnett [2000] chápe, že v aktuální době se období mezi lety 10 až 18 definuje jako adolescence a to z toho důvodu, že jedinci v tomto období mají plno společných znaků - žijí s rodiči, jsou součástí povinné školní docházky a prochází psychickou a pubertální změnou. Období, kdy lidé opouštějí střední školy, rodinné domy a dosahují legálního dospělého statusu, je tím ideální vymezením pro začátek *emerging adulthood*, kde hledání vlastní identity zabírá mnohem větší prostor nežli v adolescenci. Dále je toto období, jehož označení vymezuje Arnett [2000], odlišováno relativním osamostatněním od sociálních rolí a očekávaných norem společnosti. Lidé nacházející se v této fázi života ještě nevkročily oběma nohama do trvalé odpovědnosti, které jsou v dospělosti samozřejmé, a zkoumají možnosti v lidských směrech, například v lásce a práci. Se stoprocentní jistotou je rozhodnuto pouze pár věcí a člověk tak má rozsah nezávislého zkoumání plně otevřený a pro mnoho lidí se v tomto období nachází více možností než v jakémkoliv jiném [Arnett 2000].

1.2.3 Přejít do dospělosti

Proces dospívání má mnoho podob i odlišné časové rozmezí. Někteří lidé plynule přejdou po studiích do zaměstnání a zakládají vlastní rodinu nebo naopak získávají zkušenosti a důležitá rozhodnutí odkládají do budoucna, což může zabrat i několik let [Ježek et al. 2016a]. „Už několik desítek let můžeme pozorovat, že proces přechodu do dospělosti se prodlužuje a tradiční milníky dospělosti se pomalu posunuly z počátku třetí dekády života až na její úplný konec“ [Ježek et al. 2016a: 9]. O prodlužování mládí a dospívání hovoří i další autoři a to především u vysokoškolských studentů, jejichž počet

narůstá. Tím pádem se prodlužuje ekonomická a materiální závislost na rodině a zároveň se posouvají i důležité události jako manželství a založení rodiny do vyššího věku [například Hašková 2014; Plaňava 2000; Říčan 2004; Šťastná, Kuchařová 2009]. Životním způsobem mladých lidí se zabývají i média, která upozorňují na to, že lidé nechtějí dospět [Ježek et al. 2016a].

Dle Jandourka [2012] je fáze přechodu do dospělosti pozvolná a často se vymezuje pojem mladý dospělý, který se dá definovat jako člověk po 20. roce života. Stejnou definici mladé dospělosti uvádí i Říčan [2004], který dodává, že životní cesty lidí v tomto věku jsou odlišné a biologický vývoj probíhá pomalu. „Jde o dobu velkých nadějí, optimistického budování a energetického až nadšeného životního rozběhu“ [Říčan 2004: 231]. Člověk po době experimentování nachází svou cestu v profesní kariéře, začíná zralý milostný vztah a svým způsobem realizuje to, co si předeepsal v mladším věku, v adolescenci [Říčan 2004]. Raná dospělost je počátkem sociální a ekonomické samostatnosti, osvojování si dospělých rolí, profesní dráhy a rodinného cyklu [Alan 1989].

Definice samotné dospělosti již není tak snadná. Jedná se o nejdelší životní etapu a nachází se mezi mládím a stářím. Ze sociologického hlediska není jednoduché ji přesně vymezit, neboť vystupuje z mládí pozvolna a ze sociálního, psychologického a biologického hlediska nerovnoměrně. Určení dospělosti se liší teritoriálně i historicky a to z toho důvodu, že je vymezováno hlavně sociokulturními znaky a biologická zralost se díky civilizačním a kulturním změnám posouvá různě [Maříková, Petrušek, Vodáková 1996]. Samotný přechod z dětství do dospělosti bývá, čím dál častěji, ovlivňován kulturními a ekonomickými podmínkami, rodinnou historií nebo aktuální situací [Macek 2003].

Status dospělého se určuje velmi nejasně především od druhé poloviny 20. století. V 15 letech získává osoba svůj občanský průkaz, což je první oficiální symbol dospělosti. O tři roky později se člověk stává z právního hlediska zletilým a to sebou nese určitá práva a povinnosti. V 19 letech většinou studentům končí středoškolské studium, čímž pro ně nastává zlom v profesní orientaci. Od 21 let může být osoba volena do zastupitelských orgánů a mezi lety 23 až 25 většinou vysokoškolští studenti dokončují svá studia [Macek 2003]. Říčan [2004] tvrdí, že cesta od dětství do dospělosti je dlouhá a na její trase se nacházejí důležité mezníky. Těmi mohou být maturitní zkouška, výběr zaměstnání či první menstruace, ani jeden však neurčuje začátek nové etapy. O důležitých

bodech vymezující životní etapy hovoří i Alan [1989]. Jedná se o ukončení studia, vstup do zaměstnání, založení rodiny anebo jde o mezníky definované státem jako získání občanského průkazu. Dle Jandourka [2012] se dá dospělost definovat dosažením určitého věku nebo podle fyziologických rysů, sociálního statusu či psychologických proporcí. Je to „fáze životního cyklu charakterizovaná biologickou zralostí, relativní psychickou ustáleností, osvojením sociálních rolí, schopností převzít odpovědnost za život svůj i svěřených osob“ [Jandourek 2012: 61].

Farková [2009] vymezuje znaky, které by měly charakterizovat dospělého člověka. Patří mezi ně schopnost produktivní práce, samostatného hospodaření, spolupráce bez nutných konfliktů, samostatného vyřizování pracovních či školních povinností a schopnost trávit volný čas o samotě. Zároveň se zvládá scházet s osobami opačného pohlaví bez zábrán a strachu, jeho plány se shodují s jeho zájmy, zajímá se o své přátele a rodinu a snaží se lépe orientovat ve svém prostředí, kde pracuje a žije. Posledním znakem podle Farkové [2009] je samostatné bydlení, popřípadě vlastní prostor, o který se jedinec sám stará a udržuje ho.

1.2.4 Osamostatňování se

S přechodem do dospělosti je úzce spjato i osamostatňování se od původní rodiny [Farková 2009; Hašková 2014; Šťastná, Kuchařová 2009]. V literatuře se nespočet autorů zaměřuje na jednotlivé znaky, které jsou pro tento proces charakteristické. Nejčastěji uvádějí dokončení studií, ekonomickou nezávislost, vstup do zaměstnání a manželský svazek nebo výběr partnera, na což navazuje založení rodiny. Zásadním znakem pro autonomii a samostatnost je odchod od původní rodiny neboli založení vlastní domácnosti [například Arnett 1997; Beyers et al. 2003; Höhne 2009; Lomičová et al. 2016; Macková 2001; Modell, Furstenberg, Hershberg 1976; Plaňava 2000]. Separace od rodiny, jinak řečeno autonomie jedince, má pět aspektů a to nezávislost, rozhodování se, osobní kontrolu, prosazení své osobnosti a další odpovědnosti [Frank, Avery, Laman 1988].

„Odchod z domova rodičů je jedním z klíčových životních přechodů, který souvisí s procesem osamostatňování se od rodičů“ [Hašková 2014: 59]. Sociální situace a čas, kdy člověk opustí svůj původní domov, má velký vliv pro jednotlivce i pro společnost. Jedinci většinu svého mládí tráví mimo domov rodičů a tím se utváří mezigenerační vztahy, jehož jsou zároveň důsledkem. Problémem při zkoumání procesu

odchodu z domova je především načasování, hodnoty a věk [Billari, Philipov, Baizán 2001].

Opuštění domova nemusí být vždy tak jednoznačné. Někdy mají lidé vlastní domácnost, navzdory tomu jsou finančně závislí na rodině nebo na jejich pomoci ve formě žehlení a praní prádla [Hašková 2014]. Typickým příkladem jsou studenti, kteří nepobývají doma, ale jejich obydlí jim financují rodiče [Höhne 2009]. Dle Höhne [2009] se osamostatňování oddaluje kvůli studiu, během kterého se mladí dospělí od své rodiny stěhují málokdy. Samostatnou etapou životní dráhy jsou studentské priváty. Jedná se o sdílené domácnosti s dalšími studenty. Většinou tento způsob bydlení není financován ze stálého zaměstnání, tudíž student není úplně ekonomicky nezávislý, ale i tak jde o formu emancipace, která je dána studiem [Katrňák et al. 2010]. Dle Setterstena [1998] je spolubydlení s rodiči a s tím spojená edukace nejasná. Lidé z vyšších ekonomických tříd mají více prostředků na to, aby své potomky poslali na studia do jiného města. Lidé z horší finanční situací tuto možnost nemají, ale aktuální trendy ukazují, že i lidé s větším množstvím prostředků posílají potomky na učení poblíž bydliště. V plno zemích jsou univerzity rozprostřeny po celém území, a tím pádem jsou lépe dostupné k více studentům. Díky tomu mají příležitost studovat bez toho, aby opustili zázemí původního domova [Billari, Philipov, Baizán 2001].

Podle Vágnerové [2012] je osamostatňování spojeno s nástupem do zaměstnání, což vede k nezávislosti a příležitosti odejít od původní rodiny. Úvěry, půjčky a hypotéky jsou spojeny se zodpovědností a autonomií, z toho důvodu je finanční zabezpečení spojováno s rolí dospělého člověka [Ježek et al. 2016a]. Z přechodu do dospělosti bývají lidé částečně nadšení, protože se stávají více a více soběstační, navzdory tomu považují placení účtů a dalších věcí za obtížné, jelikož to za ně vždy dělali rodiče [Arnett 2007]. Dle Havlíka a Koří [2007] je ekonomické a právní odpoutání se od rodiny nemožné. „Není novinkou, že ekonomické samostatnosti dosahují mladí lidé velmi pomalu“ [Ježek et al. 2016b: 32]. Vágnerová [2012] upozorňuje na to, že lidé vykonávající dělnické profese dosahují ekonomické samostatnosti dříve nežli vysokoškolští studenti. Mladý člověk vstupující do pracovního světa je vnímán jako začátečník, na rozdíl od školních let, kdy byli studenti považováni za rovnocenné osoby [Farková 2009]. Na základě cesty k finančnímu osamostatnění se odvíjí i plánování rodiny, kvůli zajištění svých potomků [Katrňák et al. 2010].

„Odstěhování se od rodičů musí nutně předcházet zajištění jiného bydlení, přičemž způsobů nového bydlení může být hned několik“ [Höhne 2009: 22]. Záleží především na finanční situaci, podle které si mohou zajistit adekvátní domov ve formě pronájmu nebo vlastní výstavby. Na základě peněžních možností dochází ke změnám, ke zlepšení nebo zhoršení situace. V mnoha případech mohou finance působit jako překážka v procesu osamostatňování se. V tom má výhodu ten, kdo má stálého partnera, díky kterému je odchod z domova ulehčen po finanční, pracovní nebo osobní stránce. Ve většině případů ženy opouštějí svou rodinu dříve nežli muži, protože si hledají starší partnery [Höhne 2009]. Na založení vlastní domácnosti se odvíjí i názory rodiny a přátel, které se mohou lišit právě podle toho, zda člověk zakládá samostatnou domácnost anebo opouští domov, aby žil s partnerem či partnerkou [Billari, Liefbroer 2007]. Navzdory tomu se ve vysoké míře u mladých dospělých vyskytuje touha po samostatném bytí mimo svou původní rodinu [Höhne 2009].

Osamostatňování je součástí přechodu do dospělosti a lidé se k tomu přiklánějí, především pokud již mají partnera či partnerku [Šťastná, Kuchařová 2009]. Se separací je spojeno hledání zamilovanosti a jejích projevů [Plaňava 2000]. „Opravdovější mladí lidé mívají sklon k hlubším a zodpovědnějším vztahům, v nichž převládá erotika nad sexualitou, kde oddanost a věrnost jsou důležitými složkami prožívaného citu“ [Říčan 2004: 206]. Dle Říčana [2004] berou svůj vztah vážně a myslí i na manželství. To je často spojováno u mladých adolescentů s odchodem z domu [Billari, Liefbroer 2007]. Höhne [2009] zmiňuje, že dnešní mladá generace odkládá manželství a početí kvůli více možnostem aktuální doby. Stejný pohled na věc sdílí i Arnett [2007], podle kterého lidem na začátku 20 let nastávají pracovní a studentské změny, ve středním období 20 let utvářejí stálejší rozhodnutí v lásce a práci a ke konci tohoto období teprve vstupují do manželství. Risk v chování jedinců je nutno nahradit manželskou rolí hned po vstupu do tohoto svazku a po narození potomků jsou nuceni převzít i roli rodičovskou [Arnett 2000]. Přijmutí rodičovské role je považováno za zásadní událost pro vstup do dospělosti [Billari 2001; Katrňák et al. 2010]. K založení nové rodiny je podstatné samostatné bydlení, bez kterého by neměli dostačující možnosti k výchově dítěte, zároveň je to vnímáno jako znak osamostatnění se od své původní rodiny [Katrňák et al. 2010].

„Odstěhování se od rodičů je jedním z nejdůležitějších kroků dítěte na cestě k dospělosti“ [Macková 2011: 13]. Rodiče přestanou zasahovat do každodenního života dítěte [Macková 2011]. Nemohou rozhodovat za své potomky, mají tu možnost jejich rozhodnutí komentovat, ale ze sociálního hlediska nemohou jejich výběr kontrolovat

[Katrňák et al. 2010]. Jedinci už za sebe rozhodují sami, k čemuž patří i obrovská zodpovědnost, kterou dříve tolik nepociťovali [Macková 2011]. Dle Alana [1989] nastávají v životě matky během dospívání a osamostatňování dítěte, a to v její profesní dráze. Žena se stává tzv. penziovanou matkou. „Je to období její profesní emancipace od rodiny“ [Alan 1989: 257]. Říčan [2004] poznamenává, že prázdné hnízdo může pro někoho znamenat velkou radost a úlevu.

Rodičovský vztah je sociální biologický vztah, který je nezrušitelný. Naopak jedná-li se o manželství, to jde jednoduše rozvázat z obou stran. Rodičovské vztahy jsou jediným přetrvávajícím poutem nezrušitelné povahy [Možný 2002]. Závislost na rodičích začíná již od kojeneckého věku a proces odpoutávání se probíhá v každém stádiu vývoje člověka jinak, ale nezastavuje se [Říčan 2004]. Pro člověka vstupujícího do dospělosti nastávají změny ve vztahu k rodičům. Dospívající se rodině postupně vzdaluje, aby našel sám sebe, čímž se rodinné vztahy neničí, ale pouze snižují a ohrožují kvalitu [Macek et al. 2016]. Podle Vágnerové [2012] rodina poskytuje jedinci zázemí a odpoutáváním se získává pocit jeho ztráty. Ačkoliv rodina poskytuje bezpečí a útočiště, tak je to jeden z nejdůležitějších procesů emancipace od rodiny.

Osamostatňování se, nehledě na kvalitu rodinného zázemí, se neobejde bez bolesti. Člověk ztrácí jistotu a to vyvolává mechanismy, které v procesu emancipace brání [Farková 2009]. Jedno z možností může být odmítnutí tradic a způsobů působících v původní rodině, což je vyvoláno citovým rozchodem s rodiči [Říčan 2004]. S výše uvedeným způsobem pro překonání vazby s rodiči hovoří i Vágnerová [2012] ve smyslu přechodné negace všeho, co dříve v rodině fungovalo. Zároveň upozorňuje, že pokud rodiče kladou tlak na stávající situaci, může to u potomka způsobit větší potřebu na odpoutání se a stejně tak to může vyvolat konflikt. Jedinec tak považuje jakýkoliv ústupek ze strany rodičů za úspěch. Vágnerová [2012] dále uvádí, že nejistotu z osamostatňování pomáhá překonat ztotožňování jedinců se svými vrstevníky. Tento proces by však neměl trvat příliš dlouho, protože by to mohlo narušit vývoj dospívajícího.

U osob ženského pohlaví je těžké překonat vazbu k rodičům, především k matce, a tak cesta k samostatnosti může být bolestná a těžká. V tomto případě je sňatek pohodlným řešením, protože muž poskytuje rodičovskou podporu. V mužském případě přichází na scénu strach ze samostatnosti a svobody, a z toho důvodu sežení velmi brzy [Říčan 2004]. „Někteří odborníci doporučují, aby mladí manželé bydleli co nejdál od rodičů, zvláště od matky manžela, a to aspoň po dobu adaptačního stádia. Jiní

doporučují bydlet v těsném sousedství“ [Říčan 2004: 309]. Optimální řešení se spíše odvíjí podle vlastností jedinců a rodinných vztahů. Proměna vztahů se netýká pouze potomků, ale i samotných rodičů, kterým zbyde pouze prázdné hnízdo. Nelze přesně říci, jakým způsobem je tento stav ovlivní, ale bude to závažné, protože se uvolňují citové vazby s potomkem [Říčan 2004]. „Mladá generace touží po nezávislosti, zatímco ta starší může mít spíše větší potřebu být svým dětem nablízku, ať již jako poskytovatel různé podpory nebo příjemce“ [Höhne 2009: 13]. Vágnerová [2012] uvádí, že emoční autonomie se projeví tím, že jedinec není tak závislý na emoční podpoře rodiny a nevyhledává tolik nové vazby, které dříve sloužily jako podpora. „Nárůst autonomie se projevuje i úbytkem času, který dospívající tráví s rodiči“ [Vágnerová 2012: 401]. Z autonomní role vůči ostatním a matce především, podle Alana [1989], dochází po přechodu k sebekontrolě a sebeovládání.

„Většina lidí z domova rodičů dříve či později odejde a založí vlastní domácnost“ [Hašková 2014: 75]. Ačkoliv v posledních 20 letech, především v Evropě, se ukazuje, že lidé s rodinou sdílí jednu domácnost, i když jim je přes 20 let a některým i přes 30 let [Macková 2011]. Časování událostí, jako odchod z původního domova a ukončení studia, často bývá důsledkem očekávání společnosti a rodičovských prostředků [Billari, Philipov, Baizán 2001].

V dospělosti narůstají role a jednání, které nejsou přímo dané, ale společnost ve smyslu rodiny, přátel, příbuzných, sdělovacích prostředků apod., nás k tomu vede, dalo by se i říci, že tlačí. V tomto pojetí se dá hovořit o sociálních hodinách, což spočívá v tom, že v každém životním kroku jedince existuje určité předpokládané minimum. V konkrétním věku je na některé věci příliš brzy, pozdě nebo je ten správný čas. V tomto bodě se dá hovořit o sňatku, plození dětí, způsobu oblékání apod. Dnešní doba je v mnoha ohledech tolerantnější než ta dřívější, navzdory tomu nebrat v potaz sociální hodiny může být citlivé a vyžaduje to vnitřní nezávislost [Říčan 2004]. Už před dosažením plnoletého věku musí jedinec učinit velké množství rozhodnutí, které mohou ovlivnit jeho budoucí proces osamostatňování, například výběr střední a vysoké školy, od čehož se poté vyvíjí proces emancipace [Ježek et al. 2016b]. Podle Billariho [2001] a Arnetta [2007] je proces přechodu do dospělosti trajektorií charakterizovanou načasováním a počtem událostí. Dříve byly jednotlivé kroky jasně definované, ale díky dnešní rozvolněnosti a nepředvídatelnosti může být těžké stát se dospělým. Samotný přechod do dospělosti ovlivňují i věci jako nedostatek financí na získání bytu, vysoká míra nezaměstnanosti a nestabilní trh [Macková 2011]. Arnett [2000] hovoří o tom, že lidé se možná necítí být

dospělí, dokud nedokončí vzdělání, nemají stálé bydliště, zaměstnání a partnera či partnerku.

2. Empirická část

2.1 Úvod

2.1.1 Cíl výzkumu

Cílem provedeného výzkumu bylo zjistit, jak jsou mladí dospělí (vysokoškolští studenti) schopni se sami o sebe postarat, jak zvládají býti samostatní a zda jsou v nějakém ohledu stále závislí na rodině. Zároveň si výzkum kladl za cíl zjistit, jaké vztahy s rodinou respondenti udržují. Dotazníkové šetření se zaměřilo i na aspekty, které vedly k opuštění původního domova, popřípadě kdy je podle respondentů vhodné ho opustit.

Původně bylo cílem práce zjistit motivaci mladých dospělých k osamostatňování. Především jaké obavy a překážky jsou s tímto procesem spojeny a co naopak přispělo k posunu respondentů v tomto procesu. Svým způsobem se výzkum těchto témat dotknul, ale na základě pilotáže a průběhu ubírání se bakalářské práce, to nebylo jeho hlavním cílem.

2.1.2 Metoda sběru dat, cílová populace, výběr vzorku

K vytvoření online dotazníku jsem využila internetovou stránku Survio, která mi pomohla získat potřebná data. Výhodu plynoucí z online dotazníkového šetření spatřuji v ušetření času, financí a především v tom, že jsem byla schopna oslovit větší počet respondentů. Jako nejvhodnější se ukázala sociální síť facebook se skupinami vysokoškolských studentů. Největší počet dotázaných tvoří lidé navštěvující Univerzitu Hradce Králové, dále byli osloveni studenti z jiných vysokých škol. Respondenty jsem poprosila, zda by dotazník nemohli rozeslat svým spolužákům a přátelům studující na vysoké škole, což proces sběru urychlilo a získalo více respondentů. Ačkoliv vyšší počet dotázaných se nachází na jedné univerzitě a reprezentativita tím není úplná, tak stále věřím, že s ohledem na počet respondentů by

to nemělo způsobit vychýlení výsledků dotazníkového šetření. Stále se jedná o vysokoškolské studenty, kteří se nacházejí v mladém dospělosti. Z čehož plyne i důvod, proč jsem se zaměřila právě na studenty vysokých škol. Nejenom, že se tato životní etapa týká mě samotné, ale jak již bylo řečeno v úvodu, jedná se o období plné změn a očekávání společnosti. Člověk by měl být schopen se v určité části svého života o sebe umět postarat a z toho důvodu spatřuji vysokoškolské studenty za správnou cílovou populaci pro účely výzkumu, který se snaží zjistit soběstačnost mladých dospělých.

Dotazník, který se nachází v příloze č.1, byl sestaven pouze pro účely bakalářské práce a během deseti dnů se ho zúčastnilo 262 osob. Oslovování byli pouze vysokoškolské studenty a studentky napříč městy, k jejichž oslovení byly využity sociální sítě.

K vypracování praktické části práce jsem využila kvantitativní metodu, přesněji dotazníkové šetření. Dotazník se skládal z celkem 19 otázek, pro některé to však mohlo být pouze 15 a to z toho důvodu, že otázka číslo 4 byla otázkou filtrovací. V důsledku průběžné tvorby bakalářské práce byly některé dotazníkové otázky ve výsledcích výzkumu vynechány. Osamostatňování se bylo zkoumáno na základě určitých dimenzí a ukázalo se, že některé otázky pro ně nebyly příliš podstatné, a z toho důvodu byly pominuty.

Kromě jedné filtrovací otázky, se respondenti setkali s uzavřenými otázkami a jednou otázkou otevřenou, která sloužila pro dobrovolné vyplnění. Zároveň se v dotazníku objevovaly i baterie otázek.

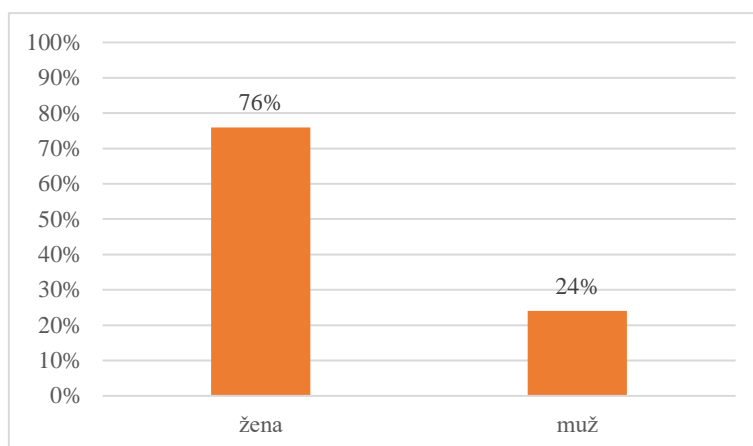
2.2 Výsledky výzkumu

V této části bakalářské práce prezentuji výsledky svého vlastního kvantitativního výzkumu. Jak již bylo zmíněno, jedná se o pozorování míry samostatnosti vysokoškolských studentů, tedy mladých dospělých. Výsledky jsou prezentovány pomocí grafů, kde jsou hodnoty vyjádřeny v procentech.

1. Pohlaví

První otázka v dotazníkovém šetření, na kterou odpovědělo 262 dotázaných, se týkala pohlaví. Ačkoliv byly primárním zdrojem výzkumu sociální sítě, tak je z grafu patrné, že většinu respondentů tvoří ženy, přesněji 76% (199) a 63 jsou muži 24% (63).

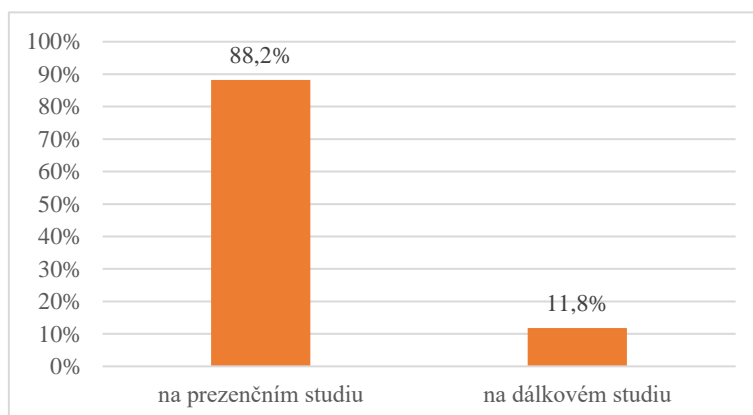
Graf č.1: pohlaví respondentů

2. Typ studia

Následující otázka zjišťovala, na jakém typu studia se respondenti nacházejí. Většina z nich jsou studenti věnující se prezenčnímu studiu 88,2% (231). Zbýlých 11,8% (31) uvedlo, že jejich typ studia je dálkový.

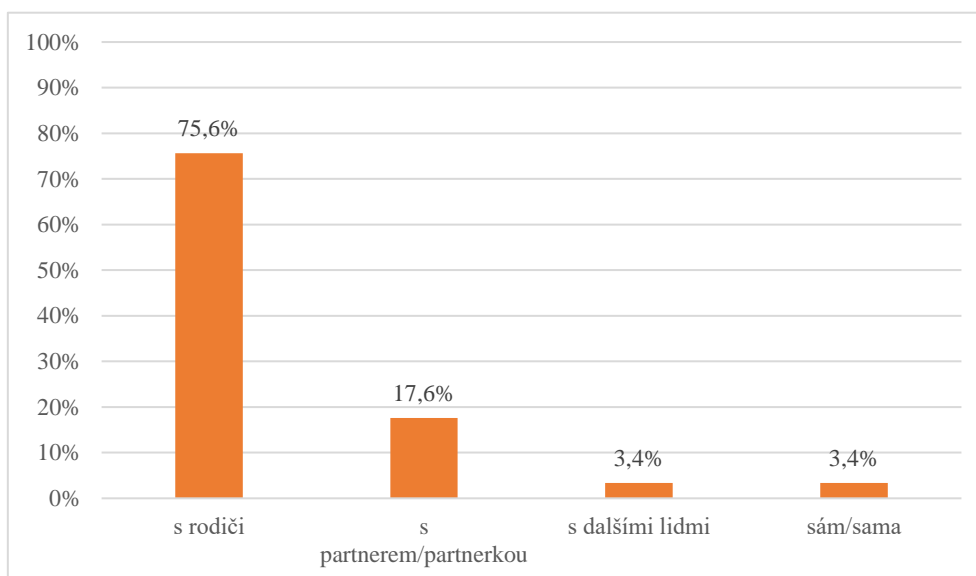
Graf č.2: typ studia respondentů

3. Stálé bydliště

Své stálé bydliště u rodičů má 75,6% (198) respondentů z celkového počtu 262 dotázaných. Druhou nejpočetnější skupinu lidí, tedy 17,6% (46) tvoří ti, kteří žijí se svým partnerem nebo partnerkou. Pouhých 3,4% (9) respondentů sdílí byt s dalšími lidmi a naprosto stejný počet respondentů již žije sám.

Graf č.3: stálé bydliště respondentů

4. Bydliště během studia

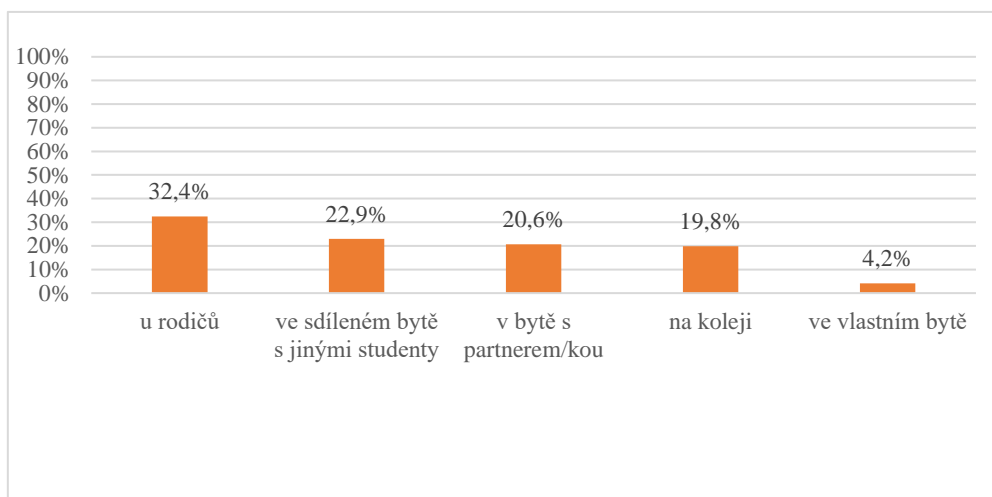
Filtrovací otázka s číslem čtyři zjišťovala, kde dotázaní bydlí během svého studia. Zde výsledky nejsou tak jednoznačné jako u předešlých tří otázek.

V teoretické části práce bylo zmíněno, že univerzity se nenacházejí pouze na jednom území, ale jsou rozprostřeny, tudíž jsou blíže k více studentům. To nabízí příležitost studovat a dosáhnout vyššího vzdělání, bez opuštění rodinného hnízda [Billari, Philipov, Baizán 2001]. Čemuž by odpovídaly i výsledky z provedeného výzkumu, kde 32,4% (85) dotázaných během svého studia stále žije se svou rodinou.

Zbytek respondentů během svého studia pobývá i mimo obydlí své rodiny. Jako jedno z mála charakteristik, uvedeno v teorii bakalářské práce, dospělého člověka bylo samostatné bydlení, popřípadě vlastní prostor, o který sám pečuje [Farková 2009]. Může se jednat o studentské byty, které využívá 22,9% (60) z dotázaných respondentů nebo o domácnost sdílenou s partnerem nebo partnerkou, což uvedlo 20,6% (54) osob.

Dle Vágnerová [2012] k odchodu z rodiny dochází, když adolescent nastupuje na střední školu, a tím pádem pobývá na internátě. Analogicky to funguje u 19,8% (52) vysokoškolských studentů bydlících na koleji a pouhých 4,2% (11) respondentů uvedlo, že během studia bydlí ve vlastním bytě.

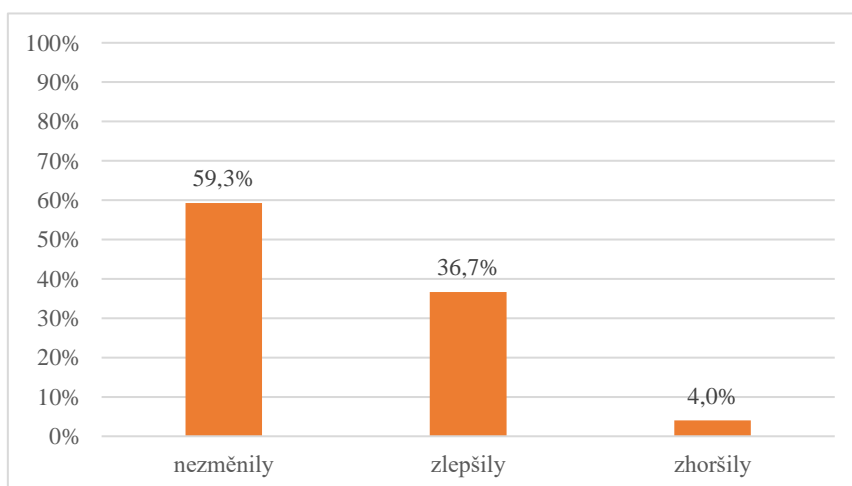
Graf č.4: bydliště respondentů během studia

5. Vztahy s rodinou po odstěhování se

Na otázku, zda se změnila vztahy respondenta se svou rodinou po jeho opuštění domova během probíhajícího studia, odpovědělo celkem 177 vysokoškoláků. Podle Vágnerové [2012] by měly být vztahy mezi rodiči a potomky po separaci dítěte ustáleny v pozitivní podobě. V našem výzkumu odpovědělo 59,3% (105) respondentů, že se jejich vztahy po odstěhování se z původního domova neproměnily a 36,7% (65) uvedlo zlepšení. Pouhým 4% (7) vysokoškolákům se vztahy s původní rodinou proměnily v negativní vazby.

Graf č.5: vztahy respondentů s rodiči po odstěhování se

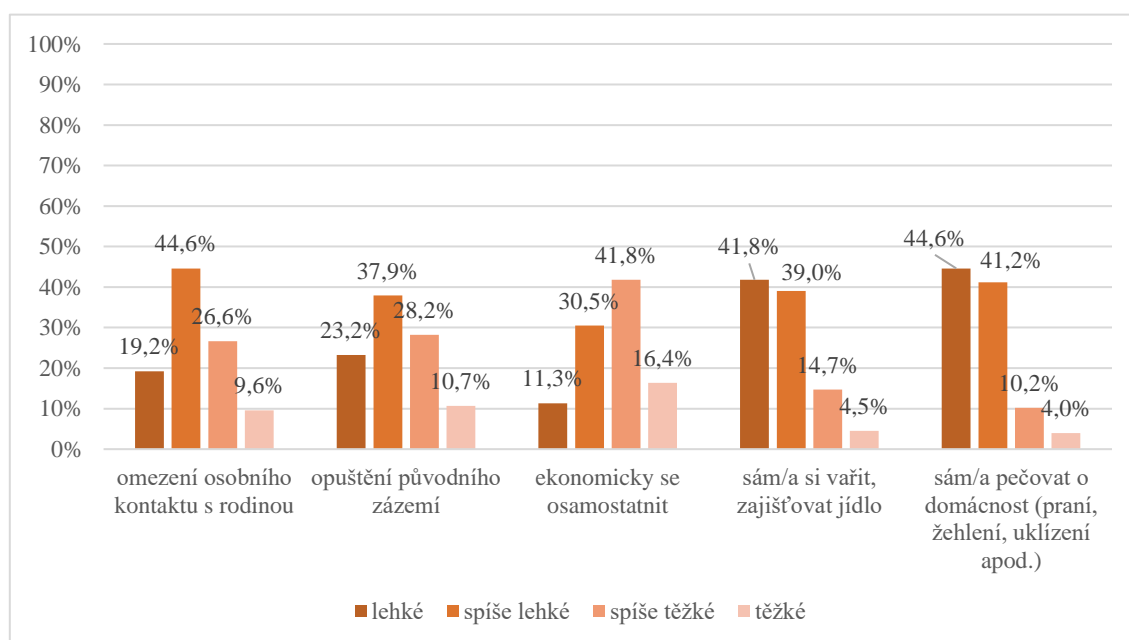
6. Jak moc bylo těžké opuštění původního domova

Součástí dotazníkového šetření byla i otázka, jak moc bylo těžké opuštění původního domova, která se zaměřovala pouze na respondenty, bydlící během svého studia bydlí s rodiči, tudíž na ní odpovědělo celkem 177 osob.

V grafu č.6 můžeme vidět, že většině dotázaných přijde lehčí nežli těžší omezení kontaktu s rodinou 63,8 % (113) a opuštění původního zázemí 61,1% (108). Naopak tomu je s ekonomickou samostatností, kde převažuje větší náročnost a 41,8% (74) respondentů odpovědělo, že to pro ně bylo spíše těžké a 16,4% (29) uvedlo, že to pro ně bylo těžké. Jak jsme již z literatury zjistili, tak k ekonomické nezávislosti se jedinci dostávají velmi pomalým tempem [Ježek et al. 2016b]. Co se týká soběstačnosti ve smyslu obstarávání si potravy, tak to převážné části respondentů přijde spíše lehké/lehké 80,8% (143) a pouhým 19,2% (34) spíše těžké/těžké. Obdobně tomu je u pečování o domácnost (praní, žehlení, uklízení, apod.), kde to 85,8% (152) dotázaných považuje za spíše lehké/lehké a pouze 14,2% (25) to vnímá za spíše těžké/těžké.

Z čehož vyplývá, že vysokoškolským studentům nebydlící během svého studia u rodičů nedělají problém každodenní záležitosti, ale o trochu těžší je pro ně překonání emoční vazby s rodinou a opuštění domova. Naopak největší problémy a starosti zažívají v podobě ekonomické nezávislosti.

Graf č.6: míra náročnosti po opuštění původního domova

7. Co vedlo k tomu, aby opustili původní rodinu a kdy je pro to vhodná situace

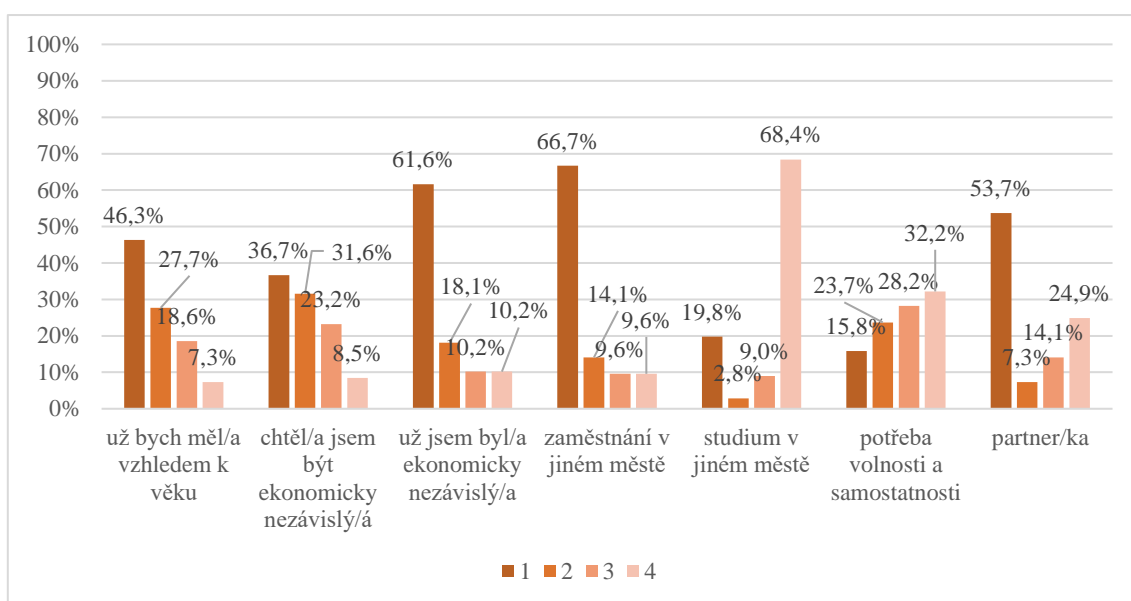
Výše v teoretické části jsme se shledali s pojmem sociálních hodin. Jedná se o životní kroky, například o opuštění původního domova, které by měly být provedeny v určité životní etapě [Říčan 2004]. Z toho důvodu se část dotazníkového šetření zaměřila pouze na respondenty bydlící během studia mimo svou rodinu a zajímala se o to, co je vedlo k tomu, aby ji opustili. Výsledky jsou zobrazeny v grafu č.7, kde se nachází škála od 1 do 4, kde 1 = vedlo mě nejméně a 4 = vedlo mě nejvíce.

Vysokoškolští studenti nepovažují věk za něco, co by je mělo donutit k odchodu z domova. Na číselné škále 1 – 4 uvedlo 74% (131) dotázaných hodnoty 1 a 2, které značí nejmenší a menší vliv. Potřeba ekonomické nezávislosti 68,3% (121), ekonomická nezávislost 79,7% (141), zaměstnání v jiném městě 80,8% (143) a partner nebo partnerka 61% (108) jsou na tom podobně a taktéž to nejsou hlavními podněty pro opuštění původní rodiny, protože u všech převažují zvolené hodnoty reprezentující nepodstatný vliv na výše zmíněný proces.

Jinak tomu je u studia v jiném městě, kde je v grafu očividná převaha dotázaných 68,4% (121), pro které to byl hlavní impuls pro opuštění původního domova. Potřeba volnosti a samostatnosti je další pohnutkou v procesu odstěhování se, protože 28,2% (50) a 32,2% (57) dotázaných zvolilo na škále 1 – 4, hodnoty 3 a 4 definující větší a největší vliv na odchod z domova. Zbytek vysokoškoláků uvedlo hodnoty 1 (15,8%, tedy 28) a 2 (23,7%, tedy 42).

Je zřejmé, že nejpodstatnějším důvodem pro opuštění původní rodiny je studium v jiném městě, což se dalo očekávat. Cílovou populaci tvořili studenti navštěvující vysoké školy, které jsou rozprostřeny po celém území státu. Tudíž dává smysl, že respondenti studující vysokou školu nacházející se ve větší vzdálenosti od původního domova si naleznou prozatímní bydliště v blízkosti svého studia. Zároveň se ukázalo, že mladí lidé potřebují mít pocit volnosti a samostatnosti, což je dalším aspektem vedoucím k opuštění původní rodiny. Na rozdíl od studia v jiném městě se zdají ostatní aspekty pro opuštění původního domova nepříliš podstatné.

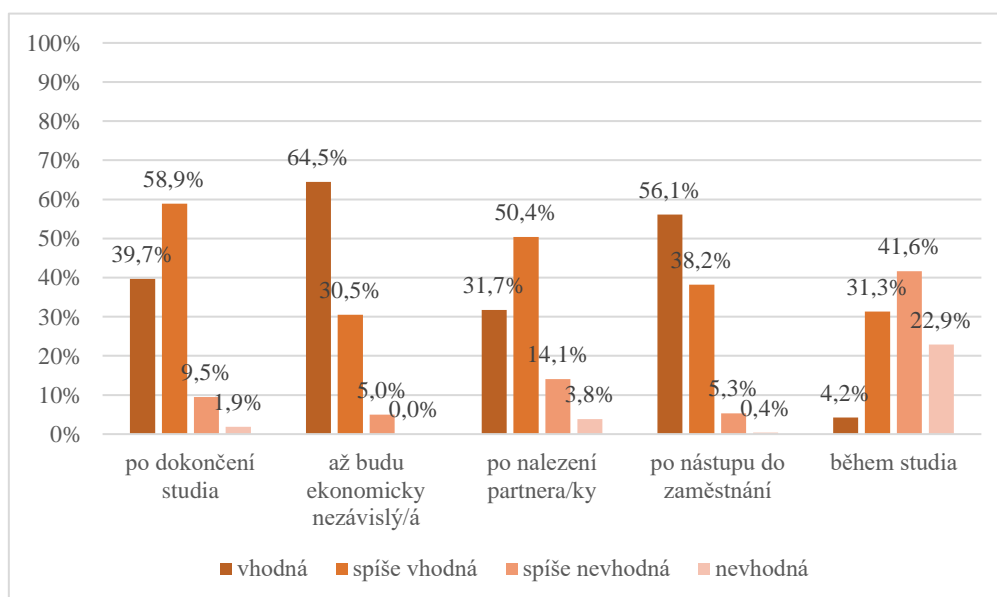
Graf č.7: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny

V souvislosti s tím, byla položena otázka pro všechny dotázané na to, kdy je podle jejich názoru vhodné původní rodinu opustit. Zde odpovědělo 262 osob a výsledky jsou patrné z grafu č.8.

Opuštění původní rodiny po dokončení studií, po ekonomické nezávislosti, po nalezení partnera či partnerky a po nástupu do zaměstnání spatřují vysokoškolští studenti za vhodné či spíše vhodné. Naopak za spíše nevhodné 41,6% (109) a nevhodné 22,9% (60) považují opuštění rodinného zázemí během studia. Pouhých 4,2% (11) to pokládá za správné rozhodnutí a 31,3% (82) se přiklání k volbě, že je to spíše správné rozhodnutí.

Graf č.8: vhodné situace pro opuštění původní rodiny

Za zmínku určitě stojí porovnání výsledků z grafů č.7 a 8, kde se jedna otázka zaměřovala na aspekty vedoucí k opuštění původní rodiny a druhá se snažila zjistit, kdy je podle respondentů správný čas pro uchýlení se k výše zmíněného kroku. Je potřeba brát v potaz, že díky filtrační otázce č.4 v dotazníkovém šetření, na první otázku odpovědělo pouze 177 dotázaných a na druhou 262.

Jak jsme mohli vidět v grafu č.7, tak vysokoškoláky vede k opuštění původní rodiny především studium v jiném městě. Navzdory tomu většina respondentů nepovažuje opuštění původní rodiny za vhodné právě během studia a přiklání se k tomu, že by k tomuto procesu mělo dojít až po dokončení studií. Z čehož se dá usoudit, že studium v jiném městě jim nedává vhodnější možnost nežli se částečně od rodiny odstěhovat. Tudíž hlavním důvodem není to, že by respondenti nástup do vysokoškolského života považovali za vhodnou situaci pro opuštění rodiny.

Zajímavé výsledky můžeme spatřit i v porovnání ekonomické nezávislosti. Převaha respondentů odpověděla, že pro opuštění původního domova je vhodné, když je člověk již ekonomicky soběstačný. Stejně tak i většina dotázaných uvedla, že ekonomická nezávislost je k tomuto procesu vedla nejméně. Vypadá to, jako kdyby výše uvedený aspekt považovaly za důležitý, ale v praxi na něj nekladly přílišný důraz.

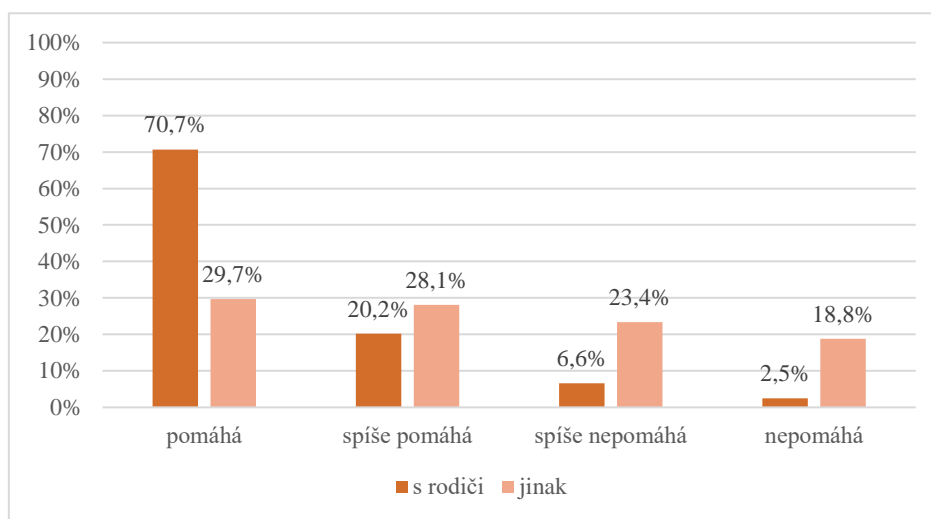
8. Míra pomoci od rodiny

Jelikož jedním z hlavních cílů bakalářské práce je zjistit, zda jsou mladí dospělí (vysokoškoláci) schopni samostatnosti, tak jsem se na základě výsledků dotazníkového šetření rozhodla porovnat, do jaké míry rodina pomáhá svým potomkům v určitých oblastech s tím, zda mají stále bydliště s rodiči či jinde. Jinde je myšleno ve smyslu, že už bydlí sami, s partnerem nebo partnerkou nebo s dalšími lidmi. Jak již práce zmiňovala v teoretické části, tak odchod z doma není vždy tak jednoznačný a člověk, tak stále může být finančně závislý na rodině nebo na jejich pomoci s žehlením, praním atd. [Hašková 2014].

Z grafu č.9 je patrné, že lidé stále sdílející jednu domácnost s rodinou, od ní získávají větší finanční podporu než ti, kteří již bydlí jinde. Z celkových 262 dotázaných má 75,6% (198) své stálé bydliště s rodiči a 70,7% (140) z nich odpovědělo, že jim rodina finančně pomáhá, kdežto pouhým 2,5% (5) nepomáhá vůbec. Osoby bydlící mimo původní rodinu, kterých je 24,4% (64), také dostávají peněžní pomoc, ale ne v tak velké

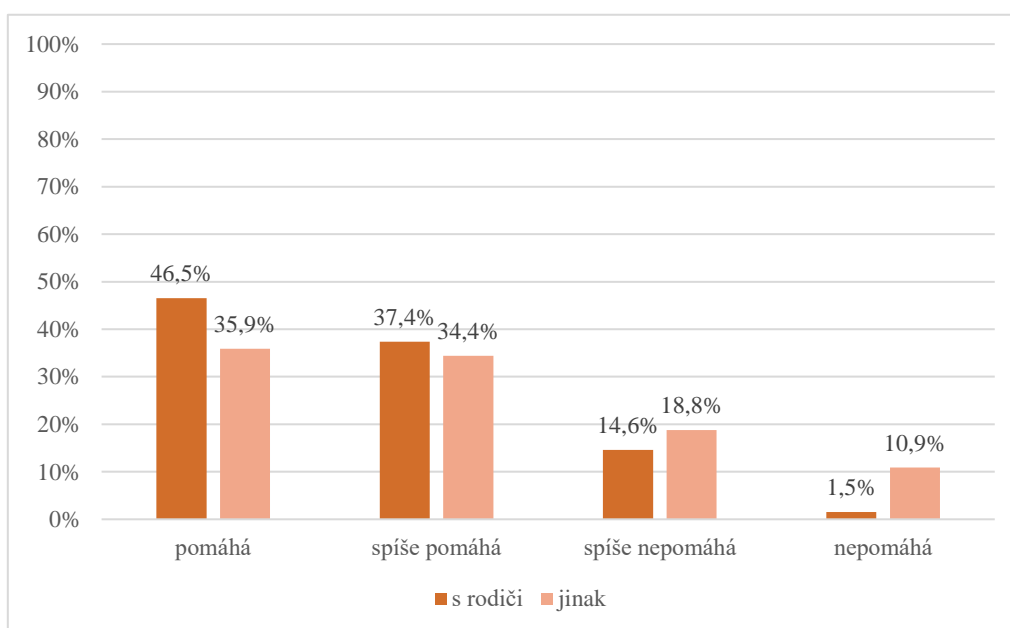
míře. 29,7% (19) vysokoškolským studentům rodina pomáhá, 28,1% (18) spíše pomáhá, 23,4% (15) spíše nepomáhá a 18,8% (12) nepomáhá vůbec.

Graf č.9: finanční podpora od rodiny podle typu bydliště respondentů

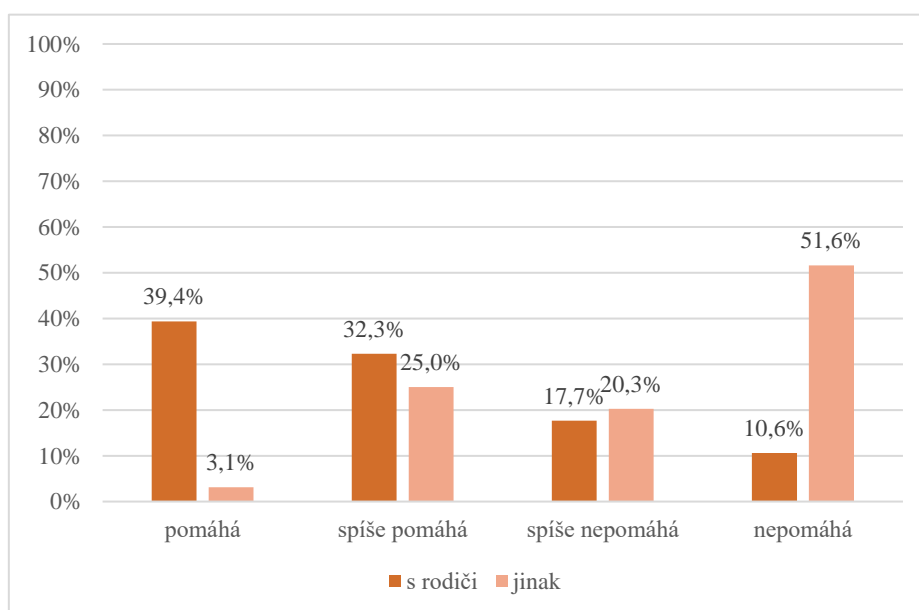
U emocionální podpory nejsou rozdíly tolik jednoznačné, jako tomu bylo u finančního aspektu. Pomoc tohoto typu dostává 46,5% (92) respondentů žijící se svou původní rodinou a 35,9% (23) těch, kteří se již odstěhovali. Ovšem 1,5% (3) dotázaných uvedlo, že ačkoliv sdílí domácnost s rodiči, tak se jim emocionální podpory nedostává a obdobně je to u osob žijící mimo původní domov, těch však je 10,9% (7). Z grafu č.10 se dá tedy vyčíst, že emocionální podpory se dostává více nežli méně u všech respondentů bez ohledu na jejich typ bydliště.

Graf č.10: emocionální podpora rodiny podle typu bydliště respondentů

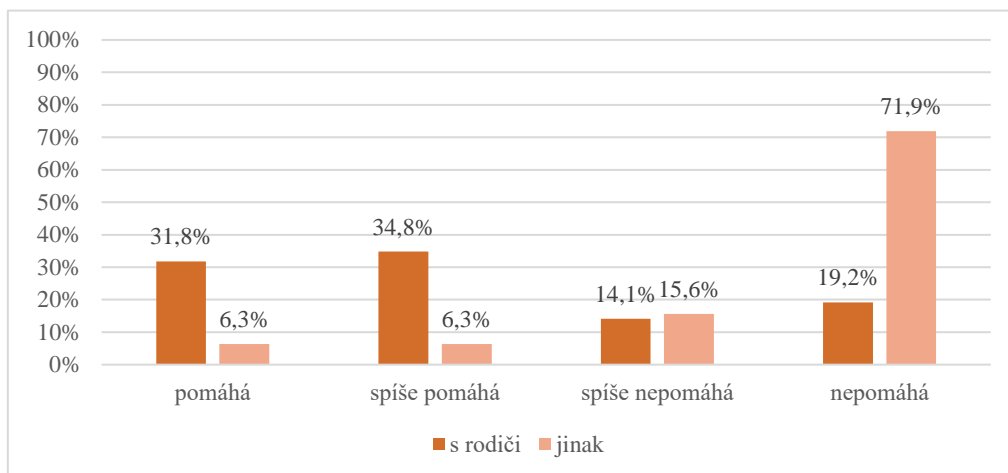
Co se týká pomoci rodiny ve formě vaření jídla a jeho obstarávání, tak zde se jsou rozdíl viditelné. Vysokoškolští studenti stále bydlící u rodiny si potravu nemusí tolik obstarávat sami, jako ti co už tam nebydlí. Převážné většině, tedy 39,4% (78) a 32,3% (64) rodina v tomto ohledu povinnosti ulehčuje/spíše ulehčuje. Na druhou stranu, ti kteří již mají svou vlastní domácnost, si musí stravu obstarávat sami 51,6% (33) nebo aspoň ve větší míře 20,3% (13), což se dalo očekávat. Přesto 25% (16) osob uvedlo, že jim rodina s obstaráváním stravy a vařením částečně vypomáhá a 3,1% (2) pomáhá zcela.

Graf č.11: podpora rodiny v oblasti zajišťování stravy a vaření podle typu bydliště respondentů

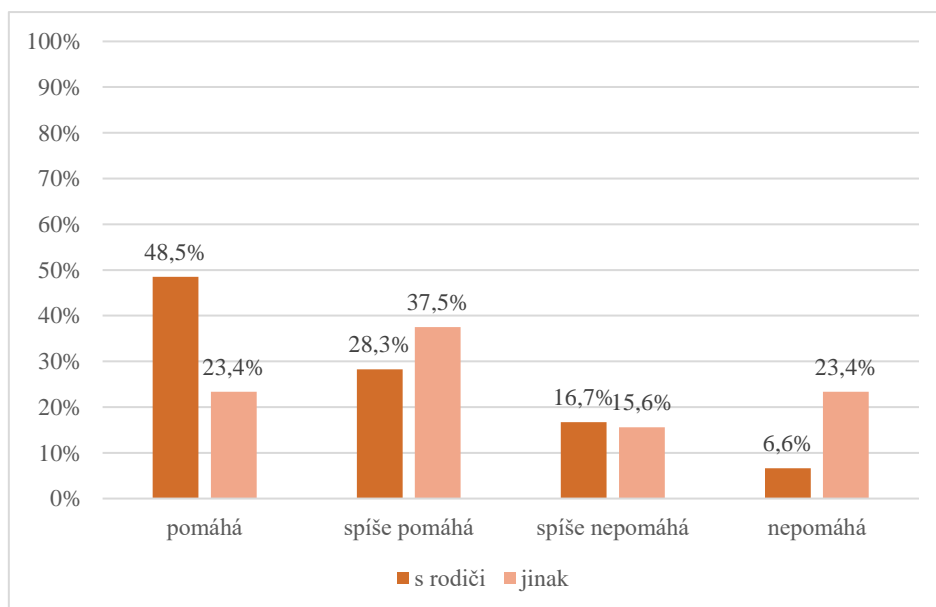
Obdobně jako u zajišťování potravy, tak i zde se dalo očekávat, že osoby bydlící ve své vlastní domácnosti se budou o svou domácnost muset starat sami, bez větší pomoci rodiny. Na základě grafu č.12, je tomu opravdu tak a 71,9% (46) osobám tohoto typu v rodinných pracích jako praní, žehlení, uklízení apod. rodina nepomáhá vůbec. Osob žijící v jedné domácnosti s rodiči, kde rodiče v této oblasti vůbec nepomáhají je o poznání méně a to 19,2% (38). Z toho plyne, že lidé žijící s původní rodinou se o péči o domácnost mohou zajímat méně nežli ti, kteří s nimi už společné bydlení nesdílí.

Graf č.12: podpora rodiny v oblasti péče o domácnost (praní, žehlení, uklízení apod.) podle typu bydliště respondentů

V konzultaci závažných rozhodnutí vysokoškolským studentům mající stálé bydliště s rodinou, rodina pomáhá nebo spíše pomáhá celkem 76,8% (152) respondentům a těm, kteří s nimi již společnou domácnost nesdílí, pomáhá nebo spíše pomáhá celkově 60,9% (39) dotázaným. V obou případech převažuje podpora ze strany rodiny nežli jejich nezúčastněnost v této oblasti.

Graf č.13: podpora rodiny v oblasti konzultace závažných rozhodnutí podle typu bydliště respondentů

Respondenti žijící během studia u rodičů jsou na rodině závislí ve větší míře, než studenti bydlící jinde. Nejvíce se to projevuje tam, kde se to dalo nejvíce očekávat, a to v každodenních činnostech jako je péče o domácnost a obstarávání si potravy. V těchto

situacích si studenti bydlící mimo rodinu dokáží poradit bez zásahu členů rodiny. Výrazněji jsou také odkázáni sami na sebe z pohledu financí, ačkoliv je rodina v menší míře podporuje, tak respondenti žijící během studia u rodičů, jejich podporu v tomto ohledu potřebují více. Co se týká emocionální podpory a konzultace závažných rozhodnutí, tak v obou případech rodina pomáhá poměrně stejně bez ohledu na typ bydliště.

Výsledky výzkumu nám tedy říkají, že lidé bydlící během studia jinde nežli se svou rodinou, se bez rodinné pomoci neobejdou především z pohledu emoční vazby a potřeby se s nimi poradit ohledně důležitých rozhodnutí v jejich životě. Naprostým opak jsou studenti sdílející domácnost se svou rodinou, kteří jsou na ní více závislí ve všech výše zkoumaných aspektech.

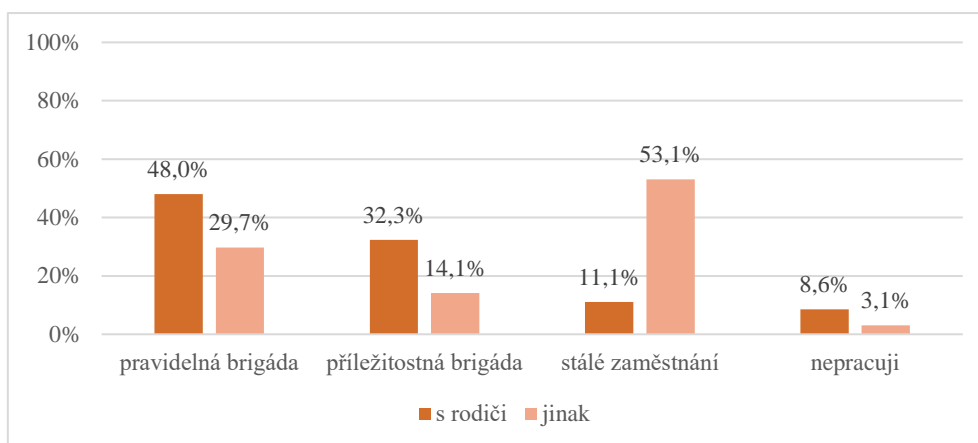
9. Finanční soběstačnost

Jak jsme se již z literatury dozvěděli, tak jedním ze znaků přechodu do dospělosti je finanční odpovědnost a nástup do zaměstnání [například Arnett 1997; Höhne 2009; Lomičová et al. 2016]. Proto se část dotazníkové šetření zaměřovala na finanční samostatnost, na kterou odpovědělo 262 dotázaných, kde 198 z nich stále žije se svou rodinou a zbylých 64 již má svůj trvalý pobyt mimo ni.

Jedna z otázek ohledně finanční soběstačnosti se zaměřovala na pracovní status respondentů. Z grafu č.14 je patrné, že vysokoškolští studenti se snaží být finančně nezávislí, protože z celkového počtu dotázaných pouhých 11,7% (19) odpovědělo, že nepracuje vůbec. Většina respondentů sdílející domácnost s rodinou má pravidelnou brigádu 48% (95) nebo alespoň příležitostnou 32,3% (64) a někteří již dochází do stálého zaměstnání 11,1% (22). Zatímco většina dotázaných mající stálé bydliště mimo svou rodinu má stálé zaměstnání 53,1% (34), tak zbylých 43,8% (28) si přivydělává pomocí pravidelných či příležitostných brigád.

Budeme-li předpokládat, že ti co nepracují vůbec, žijí z finanční podpory od rodiny, tak by to znamenalo, že celkem 88,3% (243) respondentů, bez ohledu na typ jejich bydliště, se snaží na své potřeby vydělávat sami.

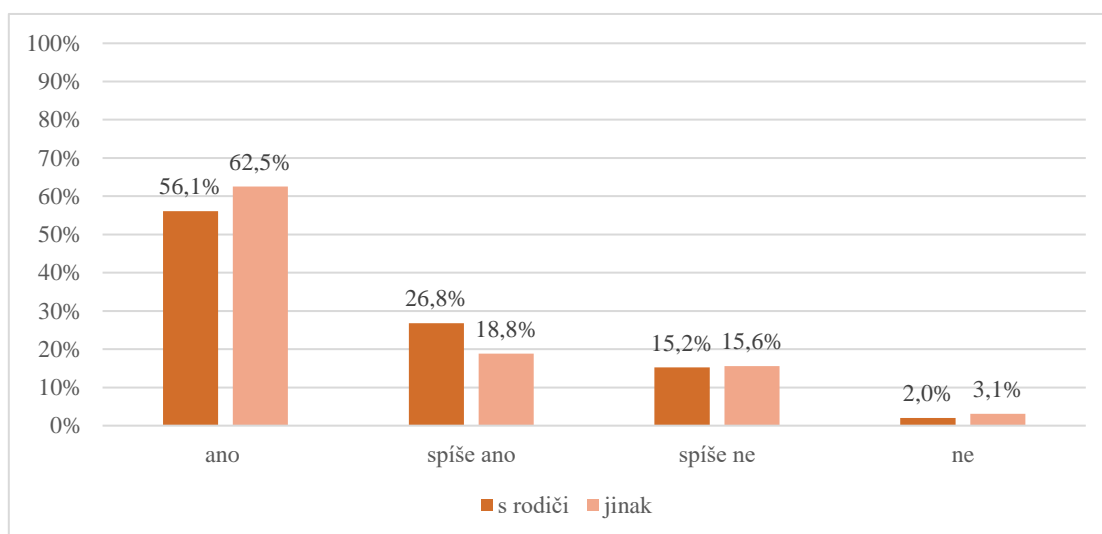
Graf č.14: pracovní status podle typu bydliště respondentů

S tématem finanční soběstačnosti souvisí i hospodaření s vydělanými penězi. Z toho důvodu byla součástí dotazníkového šetření i otázka na to, zda jsou respondenti schopni ušetřit za měsíc nějaké peníze. Více než polovina vysokoškolských studentů odpověděla, že dokáže neutratit všechnen získaný obnos bez ohledu na to, kde je jejich trvalé bydliště. Dále 26,8% (53) dotázaných bydlící s rodinou uvedlo, že jsou toho spíše schopni a obdobně jsou na tom i studenti žijící mimo svou rodinu, kde stejnou možnost uvedlo 18,8% (12).

Tyto výsledky z grafu č.15 vypovídají o tom, že většina dotázaných je schopna se svými financemi lépe pracovat.

Graf č.15: schopnost ušetření určitého finančního obnosu za měsíc podle typu bydliště respondentů

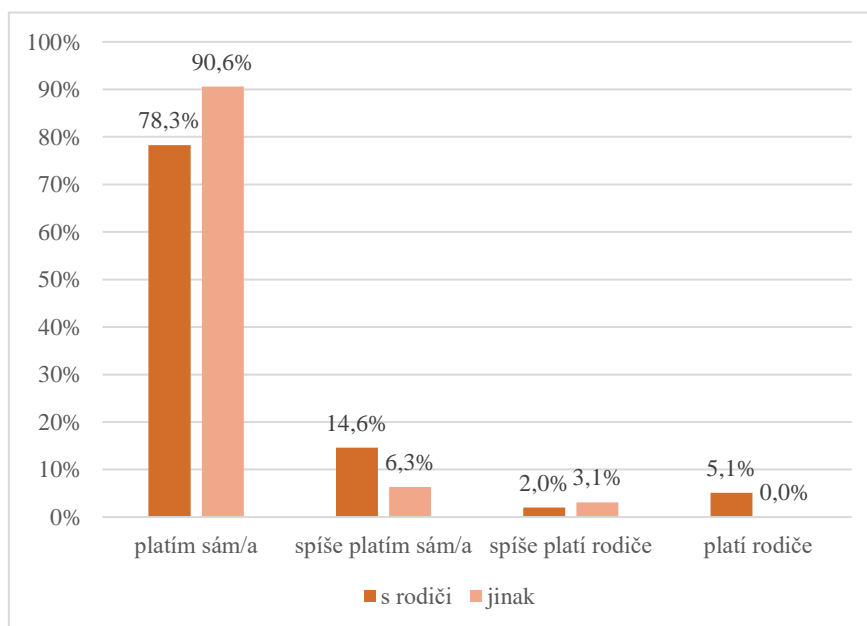

Na základě těchto dvou výše uvedených grafů můžeme říci, že vysokoškolští studenti mají dobře nakročeno k nezávislosti od rodiny, poněvadž jsou schopni si vydělat vlastní finanční obnos, ze kterého dokáží část ušetřit.

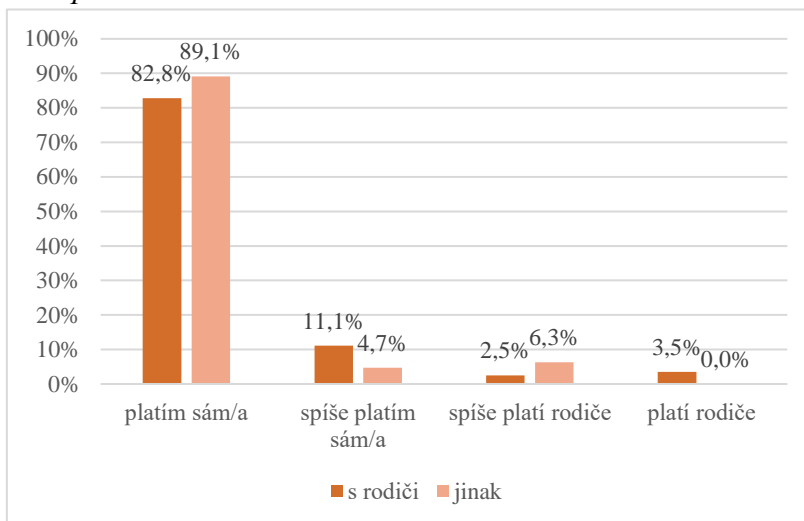
V teoretické části jsme se dozvěděli, že opuštění původního domova, a s tím spojené osamostatňování, není vždy jednoznačné. Ve společnosti se najdou příklady, kdy má jedinec vlastní domácnost a i navzdory tomu je finančně závislý na pomoci od rodiny [Hašková 2014]. Z toho důvodu se jedna z baterie otázek věnovala tomu, v čem rodiče peněženě vypomáhají potomkům, kteří s nimi stále bydlí a těm, kteří se již odstěhovali.

Z grafu č.16 a 17 je zřejmé, že jak alkohol, tak i zbytečné věci, které potom ani nevyužívají, si financuje většina vysokoškolských studentů sama bez ohledu na typ bydliště. Obdobně tomu je i u placení jídel v restauracích či hospodách a u financování dovolených a výletů. Stále tu převažuje větší samostatnost, ačkoliv výpomoc od rodiny je zde výraznější.

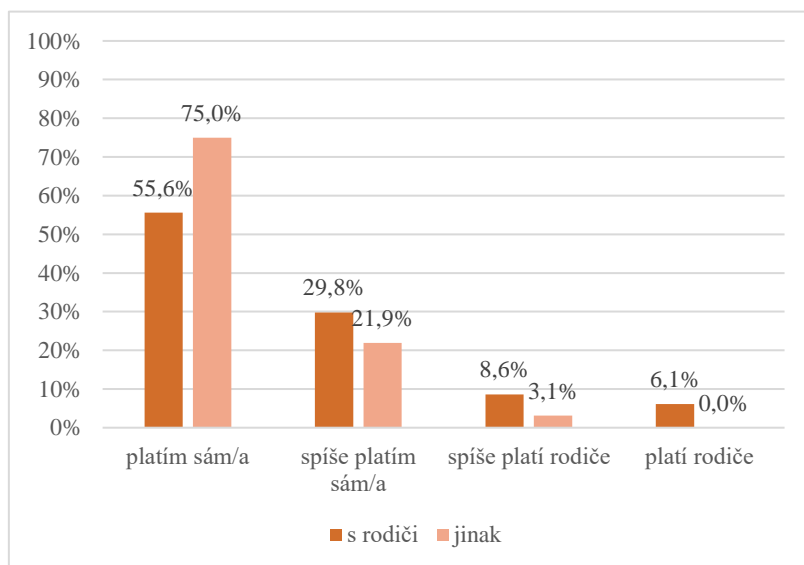
Graf č.16: finanční podpora v oblasti alkoholu podle typu bydliště respondentů

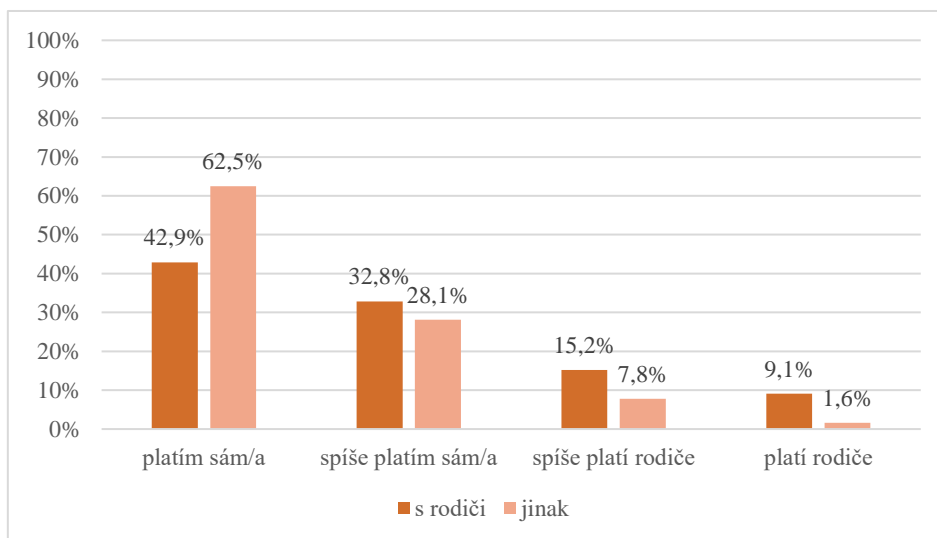
Graf č.17: finanční podpora v oblasti zbytečností podle typu bydliště respondentů

Graf č.18: finanční podpora v oblasti placení jídel s restauracích, hospodách a fastfoodech podle typu bydliště respondentů

Graf č.19: finanční podpora v oblasti zážitků, výletů a dovolených podle typu bydliště respondentů

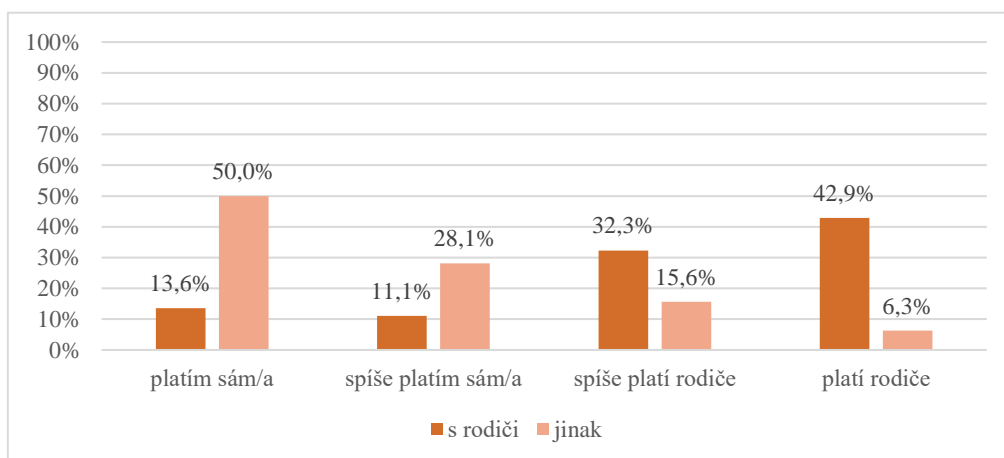

Mnohem větší rozdíly můžeme spatřit v grafu č.20 a 21.

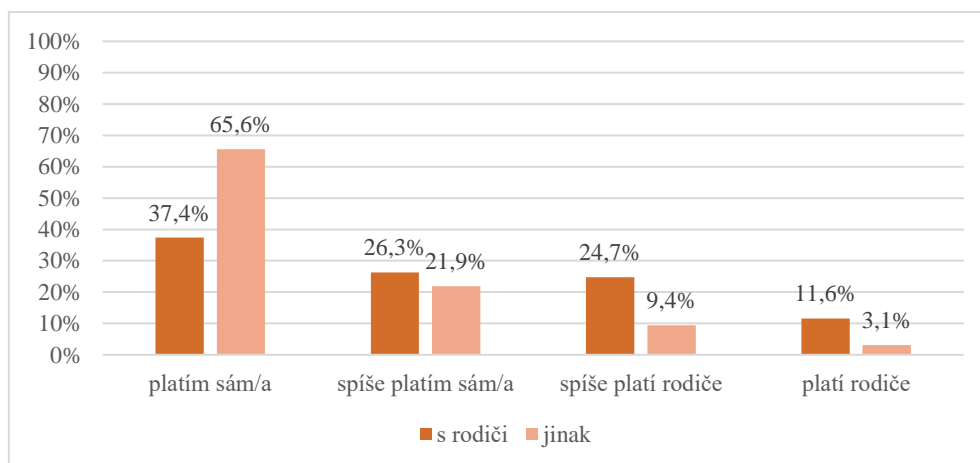
Těm, kteří již nebydlí se svou rodinou, rodina vypomáhá méně nežli potomkům s nimi sdílející jednu domácnost, a to v ohledu financování dopravy, auta či bydlení. Naprostou soběstačnost v tomto ohledu uvedlo 50% (32) respondentů mající vlastní domácnost a pouhých 6,3% (4) uvedlo, že jim to zcela financují rodiče. Naopak osoby bydlící u rodiny jsou na v této oblasti na jejich pomoc mnohem více závislé, protože 42,9% (85) z nich uvedlo, že výdaje spadající na dopravu, auto či bydlení zcela financují rodiče a jenom 13,6% (27) jsou schopni to pokrýt sami.

V koupi oblečení a obuvi jsou opět více soběstační lidé nebydlící se svou původní rodinou. V grafu č.21 je viditelné, že 65,6% (42) z nich si tyto výdaje hradí sami. Zatímco u vysokoškolských studentů mající trvalé bydliště u rodičů to není tak zřejmé, protože 26,3% (52) uvedlo, že si to spíše platí sami a 24,7% (49) respondentům to spíše platí rodiče. Ačkoliv 37,4% (74) dotázaných, kteří stále bydlí se svou původní rodinou, odpovědělo, že si oblečení a obuv platí sami. Přesto tento údaj neprokazuje absolutní soběstačnost.

Graf č.20: finanční podpora v oblasti dopravy, auta a bydlení podle typu bydliště respondentů

Graf č.21: finanční podpora v oblasti ošacení podle typu bydliště respondentů

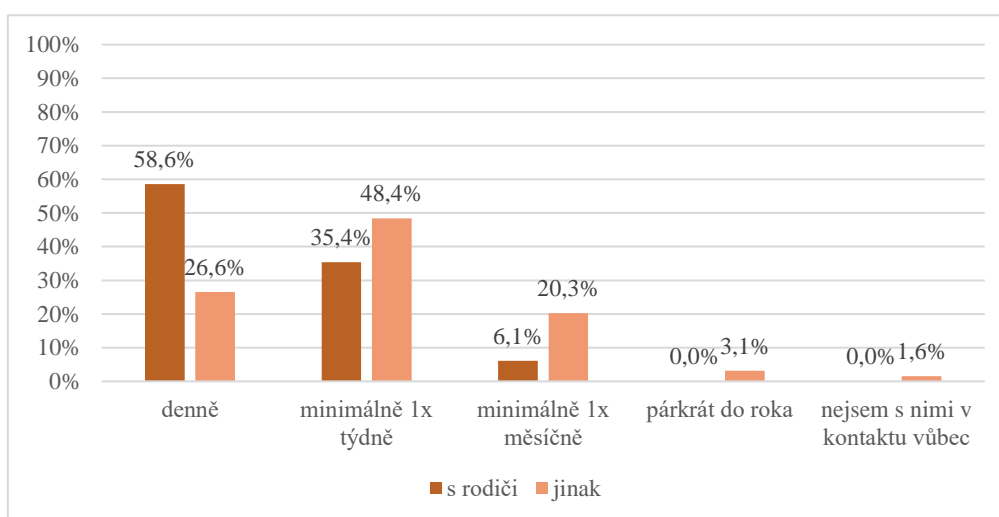

Jak již bylo řečeno, tak z grafu č.14 a 15 je zřejmé, že vysokoškolští studenti si dokáží vydělat vlastní peníze, se kterými umí hospodařit. Na základě toho se dá očekávat větší míra finanční soběstačnosti a tudíž i pokrytí svých vlastních výdajů. V tomto ohledu jsou respondenti ve velké míře soběstační, jelikož si za jídla v restauracích a fastfoodech, za dovolené a výlety, za alkohol a zbytečné věci platí převážně sami, bez ohledu kde se nachází jejich stálé bydliště. Rozdíly se však najdou u financování základních věcí jako je bydlení, doprava či auto. Zde jsou více soběstační ti, kteří bydlí jinde nežli se svou původní rodinou. Co se týče ošacení, tak ti co bydlí mimo svou rodinu, si tyto výdaje hradí sami, zatímco druhá skupina respondentů je v tomto ohledu podporována více.

10. Kontakt v rodině

Jedna z mála dotazníkových otázek se zajímala o to, jak často jsou respondenti v kontaktu se svou původní rodinou. Očekávaným výsledkem je, že více než polovina vysokoškolských studentů žijících se svými rodiči jsou s nimi v každodenním kontaktu a z celkem 198 jsou s nimi 35,4% (70) ve spojení minimálně 1x týdně. Obdobně jsou na tom i studenti mající trvalý pobyt mimo svou původní rodinu, kteří jsou s ní také v pravidelném kontaktu. Nejpočetnější skupinou jsou ti, kteří jsou s nimi ve spojení minimálně 1x za týden 48,4% (31) a 26,6% (17) denně. Ať už respondenti mají své trvalé bydliště kdekoliv, tak na základě grafu č.22 se dá říct, že naprostá převaha dotázaných je se svou rodinou v blízkém kontaktu.

Graf č.22: kontakt s rodinou podle typu bydliště respondentů

11. Jak moc o vás uvedené výroky platí?

V baterii otázek, kterou zobrazuje graf č.23 mělo 262 dotázaných respondentů určit, jak vidí sami sebe. Z důvodu přehlednosti nejsou v grafu zaneseny procentuální hodnoty, navzdory tomu se dá v grafickém zobrazení dobře orientovat.

Na základě odpovědí, by se dalo usoudit, že mnoho mladých dospělých se považuje za zodpovědné osoby, které mají s rodinou dobré vztahy a umí zastat domácí práce. Také většina z nich uvedla, že mají ve svých životech srovnáno, co je pro ně důležité nebo důležitější a že by v budoucnu chtěli založit svou vlastní rodinu.

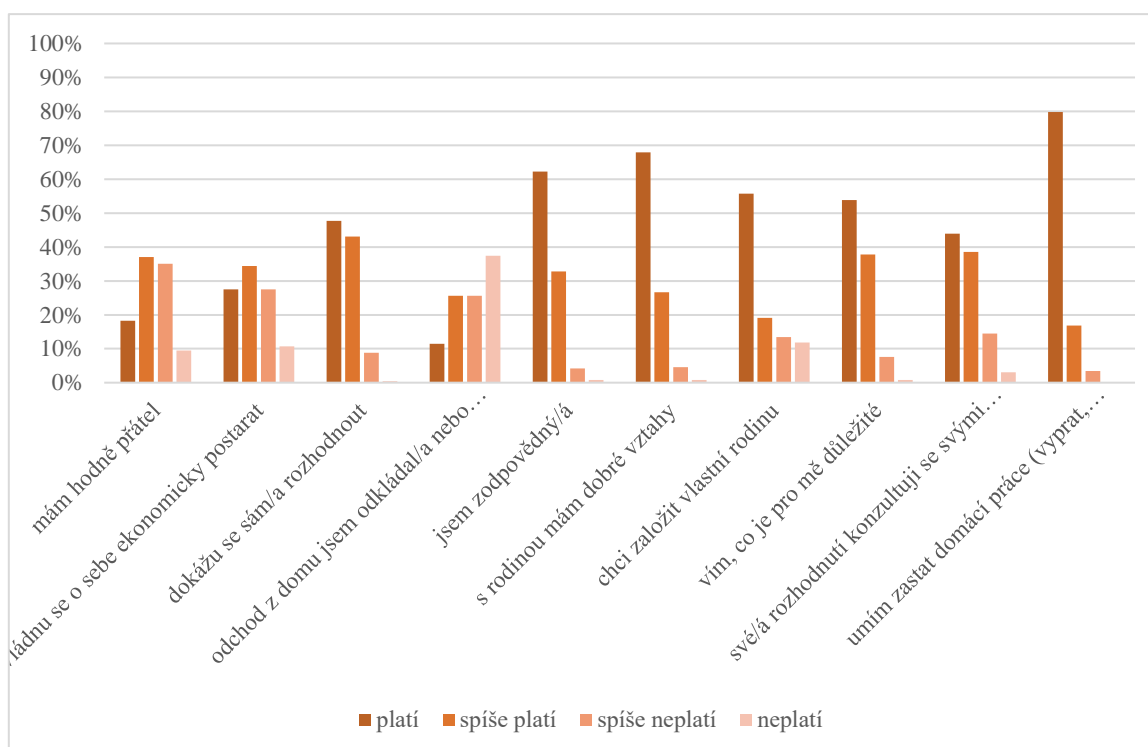
Na otázku, zda mají dotázaní hodně přátel, byly dvě nejpočetnější skupiny a to ti, kteří jich mají více nežli méně 37% (97) a naopak 35,1% (92) z nich jich má méně nežli více. Osob s více přáteli je 18,3% (48) a 9,5% (25) uvedlo, že se obklopují pouze menším počtem přátel.

Respondenti měli dále posoudit, zda se o sebe dokáží ekonomicky postarat. Z celkového počtu 262 dotázaných odpovědělo 27,5% (72), že jsou toho schopni a 34,4% (90) jsou toho spíše schopni. Těch, kteří si myslí, že nejsou tolik ekonomicky samostatní, je 27,5% (72). Zbýlých 10,7% (28) zůstávají úplně odkázaní na pomoc ostatních.

Jak bylo zmíněno v teoretické části, tak odchod z domu se v dnešní době prodlužuje, především kvůli studiu [například Ježek et al. 2016a; Plaňava 2000; Říčan 2004]. Proto další otázka směřovala na oddalování odchodu z domu. Největší množství respondentů 37,4% (98) odpovědělo, že své opuštění původního domova neoddaluje nebo neoddaloval, ale 11,5% (30) dotázaných uvedlo opak. Těch, kteří se v menší míře snaží oddálit svou separaci od rodiny, je stejný počet jako těch, co se to spíše oddalovat nesnaží a to 25,6% (67).

Zajímavé je porovnání otázek na to, zda se dokáží sami rozhodnout a jestli svá rozhodnutí konzultují se svými blízkými. Pozoruhodné je to v tom, jak podobný počet respondentů se dokáže rozhodovat naprosto sám 47,7% (125) a zároveň 43,9% (115) své rozhodnutí konzultuje se svými blízkými. Výsledky jsou takřka podobné na všech škálách, protože těch, kteří se nedokážou rozhodnout sami je 0,4% (1) a těch, co svá rozhodnutí neprobírají se svým blízkým okruhem je 3,1% (8).

Graf č.23: míra platnosti jednotlivých výroků

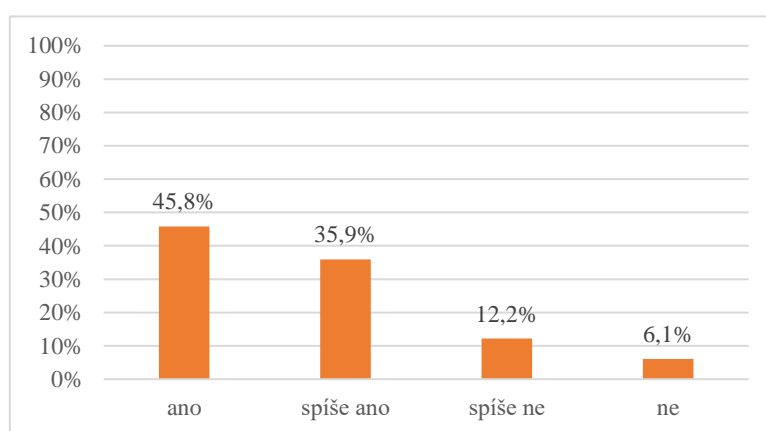

12. Bydlení s rodiči vs. na koleji nebo na privatě

Předposlední otázka se zaměřovala na to, zda je jednodušší bydlet na koleji nebo na tzv. privatě nežli u rodičů. Na což navazovala úplně poslední otevřená otázka, která zjišťovala, proč si to myslí. Její charakter byl dobrovolný a z 262 dotázaných na ní odpovědělo 60 vysokoškolských studentů.

Graf č.24 zobrazuje, že většině dotázaných přijde jednodušší bydlet u rodiny, protože 45,8 % (120) uvedlo, že si myslí, že je to jednodušší a 35,9% (94) to považuje za spíše lehčí.

Graf č.24: bydlet s rodiči je jednodušší než na koleji nebo privatě

Na základě poslední otevřené otázky jsem došla k závěru, že bydlení s rodiči je pro vysokoškolské studenty v mnoha ohledech výhodnější. Rády bych se proto zaměřila na důvody, které se v odpovědích vyskytovaly nejpočetněji.

Nejčastějším důvodem bylo méně povinností z pohledu domácích prací a obstarávání potravy. Jednoduše řečeno, respondentům vyhovuje tzv. mama hotel, kdy za ně každodenní povinnosti obstará někdo jiný. Častou argumentací dotázaných je, že práce se dá rozdělit mezi více členů domácnosti, tudíž na to člověk není sám. Zároveň má díky tomu mnohem více času na své zájmy a především na studium. Důležitou výhodou pobytu u rodičů spatřují v ohledu financí, kdy jsou díky tomu schopni ušetřit více peněz a nemusí se starat o povinnosti jako placení účtů apod. Někteří z nich také uvedli, že by vedení samostatné domácnosti finančně nezvládli. Dále vysokoškolští studenti považují bydlení s rodiči výhodnější z pohledu jistoty domácího prostředí, kde funguje určitý zaběhlý řád. Respondentům se také doma dostává potřebné podpory a pomoci, kdykoliv potřebují a bydlení s rodinou je pro ně příjemnější, jelikož mezi sebou mají dobré vztahy.

Našli se však i vysokoškolští studenti, kterým přijde život na kolejích nebo na tzv. privatě jednodušší, a to především z důvodu volnosti, samostatnosti a soukromí. Mohou si tak vytvářet vlastní rozhodnutí bez zásahu rodiny. Ta je zároveň nekontroluje a člověk si tak může dělat co chce, kdy chce a jakým způsobem chce. Za dobrý důvod proč nebydlet se svou původní rodinou se ukázaly špatné vztahy mezi členy domácnosti a nemožnost spolu fungovat pod jednou střechou. Dalšími důvody jsou i větší klid, naučení se samostatnosti a pro některé i ulehčení povinností spojené s rodinou.

3. Shrnutí výsledků

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 262 vysokoškolských studentů z různých koutů republiky, z nichž tvoří 76% (199) ženy a 24% (63) muži a převážná většina z nich navštěvuje prezenční studium.

Cílem práce bylo zjistit, jak zvládají být samostatní a v jaké míře a v jakých oblastech jsou stále závislí na svém původních rodinách. K zjištění těchto informací se výzkum zaměřil především na aspekty finanční gramotnosti a podpory rodiny v různých oblastech.

1. Jak je to s opuštěním původního domova?

Ukázalo se, že respondenti považují za nejvhodnější dobu pro opuštění původního domova po vstupu do zaměstnání a ekonomické nezávislosti. Další okolnosti jako nalezení partnera nebo partnerky a dokončení studia se ukazují jako dobré příležitosti pro založení vlastní domácnosti, na rozdíl od situace, kdy se člověk stále věnuje studiu.

Během probíhajícího studia se lidé na dočasnou dobu stěhují především na vysokoškolské koleje nebo do studentských bytů. Někteří z nich žijí už ve vlastním bytě nebo sdílí prostory se svými partnery. Jak se dalo očekávat, tak studenti během svého studia, nejčastěji opouštějí své původní rodiny právě kvůli studiu v jiném městě anebo kvůli potřebě samostatnosti a volnosti. Neberou při tom velké ohledy na proměnné jako je věk či to, že již jsou ekonomicky nezávislí nebo si jimi stát chtějí. Právě naopak. Osamostatnění se po ekonomické stránce spatřují jako nejobtížnější prvek v tomto procesu. Na druhou stranu jim nedělá problém věci jako je péče o domácnost (praní, žehlení, uklízení, apod.) a zajišťování potravy.

2. Jaké panují vztahy v rodině?

Jak bylo zmiňováno v teoretické části, tak citové odpoutání, jakkoliv náročné to může být, je důležitým krokem k separaci od rodiny. Projevuje se to především úbytkem času strávený se svou rodinou [Vágnerová 2012]. Provedený výzkum ukázal, že respondenti jsou stále závislí na své původní rodině, jelikož s ní udržují pravidelný kontakt a rodina jim stále slouží jako emocionální podpora. Zároveň vysokoškolští studenti udržují s rodinou dobré vztahy a konzultují s nimi svá důležitá rozhodnutí.

V tomto ohledu jsou na rodinu stále odkázáni, ale jak uvedl Možný [2002], tak rodičovský vztah je nezrušitelné povahy.

3. Jsem stále závislý na rodině nebo už jsem samostatný?

Jak již bylo mnohokrát v této práci zmíněno, tak pro přechod do dospělosti a pro cestu k osamostatňování, jsou charakteristické jednotlivé znaky. Mezi ně patří dokončení studií, vkročení na pracovní trh, ekonomická a finanční nezávislost, manželství nebo dlouholetý a vážný vztah. Samostatné bydlení oddělené od členů původní rodiny je také nedílným rysem přechodu k samostatnosti [například Arnett 1997; Beyers et al. 2003; Höhne 2009; Lomičová et al. 2016; Macková 2001; Modell, Furstenberg, Hershberg 1976; Plaňava 2000]. Dalším znakem definující proces přechodu do dospělosti je schopnost samostatného hospodaření a produktivní práce [Farková 2009].

Na základě výše uvedených atributů a provedeného výzkumu se dá usoudit, že většina dnešních mladých dospělých, studující vysokou školu, je stále závislá na své rodině. Důvodem je, že ačkoliv plno studentů bydlí během studia jinde než u rodičů, tak i tak u nich mají svůj trvalý pobyt, kam se mohou o prázdninách, víkendech a svátcích vracet. Tak jak se oddaluje proces osamostatňování především kvůli studiu, tak se oddaluje i vstup do manželství a tím i založení vlastní rodiny, což je také jeden ze znaků cesty k samostatnosti [více o tom Höhne 2009]. K čemu však mají vysokoškolští studenti blízko, je ekonomická nezávislost.

Naprostá většina z nich má nějaký pracovní status, ať už se jedná o stálou brigádu, zaměstnání nebo o příležitostnou práci, díky tomu jsou schopni nějaký obnos za měsíc ušetřit. Zároveň se ukázalo, že ačkoliv je rodina podporuje a navzdory tomu, že stále bydlí u rodiny, tak jsou schopni si za své výdaje platit sami. V čem je však rodina více podporuje, jsou výdaje za bydlení, auto nebo dopravu. Na rozdíl od těch, kteří již bydlí sami a z převážné části si to platí sami. Většina respondentů se považuje za zodpovědné osoby a vědí, co je pro ně v životě důležité.

Na partnera nebo manželský svazek, jakožto na znak v procesu osamostatňování, se práce detailně nezaměřila. Bylo to však uchopené z pohledu bydlení, kde 20,6% (54) z 262 respondentů odpovědělo, že své stálé bydliště sdílí s partnerem nebo partnerkou. Tudíž se dá předpokládat, že zbylý počet vysokoškolských studentů se nachází ve vztahu nebo stálého partnera nemají, je však nepravděpodobné, že by se nacházeli v manželství.

Jelikož se práce zaměřuje na vysokoškolské studenty, tak na některé oblasti jakožto na dokončení studií a založení rodiny nebyl brán velký důraz.

Výsledkem tedy je, že respondenti provedeného výzkumu konečného osamostatnění ještě nedosáhli.

Závěr a diskuze

Cílem teoretické části bakalářské práce „Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny“ bylo přiblížit koncept pojmu rodiny, její funkce a typy. Důležitou součástí bylo i dospívání jedinců, přechod do dospělosti, proces osamostatňování a jeho charakteristické znaky.

Následující část práce si kladla za hlavní cíl zjistit, jak jsou dnešní vysokoškolští studenti schopni se o sebe postarat a v jaké podobě jsou stále závislí na pomoci od své původní rodiny. Také zjišťovala, kdy je podle respondentů nejlepší čas pro odpoutání se, co pro ně bylo nejhorší a jaké s rodinou udržují vztahy.

Osamostatňování vysokoškolských studentů v této práci nebylo zkoumáno z psychologického pohledu, ale snažila jsem se postihnout rysy charakteristické pro proces přechodu do dospělosti a osamostatňování. Největší pozornost byla věnována finanční soběstačnosti, typu bydlení a míře závislosti na rodině. Ostatní atributy přechodu do dospělosti jakožto dokončení studia a založení vlastní domácnosti nebyly brány v potaz, jelikož cílovou populaci tvoří vysokoškolští studenti.

Respondenti sami sebe považují za zodpovědné osoby, které dokáží zastat domácí práce, uvařit si a provést svá vlastní rozhodnutí. Výsledky dotazníkové šetření však ukázaly, že v mnoha ohledech jsou stále odkázáni na svou původní rodinu. Někteří jsou na ni odkázáni více a někteří méně, jako například osoby žijící ve vlastní domácnosti bez členů původní rodiny. Dobře je to vidět v každodenních činnostech, jako je péče o domácnost (například žehlení) a zajišťování potravy, kde mají studenti žijící s rodinou méně povinností. Ačkoliv respondenti tvrdí, že dokáží výše uvedené práce zastat sami, tak ve výsledku jim rodina pomáhá ve velké míře. Zřejmě se těmto úkonům nevěnují, protože to za ně udělá někdo jiný. Každodenní činnosti nejsou to jediné, na čem jsou respondenti stále závislí na své původní rodině. Dále se jedná o emoční podporu a konzultaci závažných rozhodnutí. Finanční soběstačnost je něco, v čem se dotázaní k samostatnosti blíží nejvíce. Vydělávají si vlastní finanční obnos, dokáží s ním pracovat a něco ušetřit. Navzdory tomu, že jsou schopni většinu svých výdajů pokrýt sami, tak jim rodina velkým dílem stále vypomáhá.

Tato bakalářská práce mi dala možnost lépe nahlédnout do procesu osamostatňování se, který jak se ukázalo, u vysokoškolských studentů dnešní doby stále není ukončen.

Rodina, dospívání, přechod do dospělosti a proces osamostatňování. S těmito pojmy je obeznámen každý z nás. Je to součást našich životů a jsou to události, kterými si člověk projde, aniž by to řádně zaregistroval. Z toho důvodu bylo dobré si výše uvedené pojmy více přiblížit, prozkoumat a nahlédnout do nich hlouběji. Rodina jako základ státu tu byla, je a nejspíše také bude. Společnost se však neustále mění a s tím i vliv na její jedince. Tudíž za pár let může proces dospívání a osamostatňování vypadat úplně jinak.

Přínos bakalářské práce spatřuji především v tom, že podává aktuální přehled o závislosti vysokoškolských studentů na svých rodinách. S tím jak se společnost mění, se může proces osamostatňování vyvíjet jiným tempem s jinými projevy. Tudíž může tato práce sloužit jako podklad pro budoucí srovnání. Limity mohou být takové, že za cílovou populaci byli zvoleni studenti vysokých škol, kteří byli sledováni na základě určitých aspektů. Těmi byly například finanční nezávislost, schopnost se o sebe postarat a situace spojené s odchodem z domova. Proces osamostatňování a získávání nezávislosti na své rodině by určitě bylo možné sledovat na jiné věkové škále z jiných pohledů. Člověk se jistým způsobem snaží od své rodiny odpoutávat již v adolescenci, kde hledá vzory u svých vrstevníků a ve volnočasových aktivitách [například Oliverius 1989]. Zároveň by se výše uvedené téma dalo rozšířit o pohled z psychologické perspektivy. Za zajímavé bych považovala i zkoumání procesu osamostatňování z pohledu proměn sociálních podmínek. Dalším menším omezením této práce je, že vzorek není zcela reprezentativní za všechny vysokoškolské studenty, jelikož převážná většina dotázaných tvoří osoby z Univerzity Hradec Králové. Přesto se stále jedná o skupinu mladých dospělých, kteří mohou pocházet z různých koutů země.

Domnívám se, že bakalářská práce je vhodná pro každého, kdo chce získat větší povědomí o tom, co sebou proces osamostatňování přináší. Práce jistě neobsáhla všechny její dimenze, ale snažila se podat ucelený obraz, který může sloužit jako podklad pro další bádání.

Zdroje

1. Alan, J. 1989. *Etapy života očima sociologie*. Praha: Panorama.
2. Arnett J. J. 2000. „Emerging Adulthood: A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties.“ *American Psychologist* 55 (5): 469-480.
3. Arnett, J. J. 1997. „Young People's Conceptions of the Transition to Adulthood.“ *Youth & society* 29 (1): 3-23.
4. Arnett, J. J. 2001. „Conceptions of the Transition to Adulthood: Perspectives From Adolescence Through Midlife.“ *Journal of Adult Development* 8 (2): 133-143.
5. Arnett, J. J. 2007. „Emerging Adulthood: What Is It, and What Is It Good For?“ *Child Development Perspectives* 1 (2): 68-73.
6. Beyers, W., L. Goossens, I. Vansant, E. Moors. 2003. „A Structural Model of Autonomy in Middle and Late Adolescence: Connectedness, Separation, Detachment, and Agency.“ *Journal of Youth and Adolescence* 32 (5): 351-365.
7. Billari, F. C. 2001. „The Analysis of Early Life Courses: Complex descriptions of the transition to adulthood.“ *Journal of Population Research* 18 (2): 119-142.
8. Billari, F. C., A. C. Liefbroer. 2007. „Should I Stay or Should I Go? The impact of age norms on leaving home.“ *Demography* 44 (1): 181-198.
9. Billari, F. C., D. Philipov, P. Baizán. 2001. „Leaving Home in Europe: The Experience of Cohorts Born Around 1960.“ *International Journal of Population Geography* 7 (5): 339-356.
10. de Singly, F. 1999. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál.
11. Erikson, E. H. 2015. *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Portál.
12. Farková, M. 2009. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada.
13. Frank, S. J., C. B. Avery, M. S. Laman. 1988. „Young Adults' Perceptions of Their Relationships With Their Parents: Individual Differences in Connectedness, Competence, and Emotional Autonomy.“ *Developmental Psychology* 24 (5): 729-737.
14. Goody, J. 2006. *Proměny rodiny v evropské historii*. Praha: Nakladatelství lidové rodiny.

15. Hašková, H. 2014. „Odchod z domova rodičů.“ Pp. 59-78 in Hana Hašková (ed.). *Vlastní cestou? Životní dráhy v pozdě moderní společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství.
16. Havlík, R., J. Kořa. 2007. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál.
17. Höhne, S. 2009. „Osamostatňování mladých lidí a odchod z domova rodičů.“ Pp. 11-26 in Věra Kuchařová, Anna Šťastná (eds.). *Partnerství, rodina a mezigenerační vztahy v české společnosti*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
18. Jandourek, J. 2007. *Sociologický slovník*. Praha: Portál.
19. Jandourek, J. 2012. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada Publishing.
20. Ježek, S., P. Macek, O. Bouša, L. Kvitkovičová. 2016a. „Přechod do dospělosti.“ Pp. 9-22 in Lenka Lacinová, Stanislav Ježek, Petr Macek (eds.). *Cesty do dospělosti. Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita.
21. Ježek, S., P. Macek, O. Bouša. 2016b. „Cesty k nezávislosti: Jak se vyvíjí autonomie s identitou.“ Pp. 25-38 in Lenka Lacinová, Stanislav Ježek, Petr Macek (eds.). *Cesty do dospělosti. Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita.
22. Katrňák, T., Z. Lechnerová, P. Pakosta, P. Fučík. 2010. *Na prahu dospělosti*. Praha: Dokořán.
23. Lomičová, L., J. Mareš, J. Širůček, L. Lacinová. 2016. „Vynořující se dospělost v životní doméně studia a světa práce: Mezi vysokou školou a prací.“ Pp. 75-91 in Lenka Lacinová, Stanislav Ježek, Petr Macek (eds.). *Cesty do dospělosti. Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita.
24. Macek, P., L. Lomičová, L. Lacinová, I. Dvořáková, T. Umemura. 2016. „Rodiče a jejich (ne)dospělé děti: Jak vypadají vztahy a život v rodinách s dvacátníky?“ Pp. 41-56 in Lenka Lacinová, Stanislav Ježek, Petr Macek (eds.). *Cesty do dospělosti. Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita.
25. Macek, P. 2003. *Adolescence*. Praha: Portál.
26. Macková, A. 2011. „Prodlužující se soužití s rodiči jako odkládání dospělosti?“ *Sociální studia* 2011 (4): 13-28.

27. Maříková, H., M. Petrusek, A. Vodáková. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
28. Matoušek, O. 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon.
29. Modell, J., F. F. Furstenberg, Jr., T. Herhsberg. 1976. „Social Change and Transitions to Adulthood in Historical Perspective.“ *Journal of Family History* 1 (1): 7-32.
30. Možný, I. 1990. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)*. Brno: Blok.
31. Možný, I. 2002. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství.
32. Oliverius, R. *Psychologické problémy rodiny a rodinných vztahů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
33. Plaňava, I. 2000. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk.
34. Říčan, P. 2004. *Cesta životem*. Praha: Panorama.
35. Settersten, R. A., Jr. 1998. „A Time to Leave Home and A Time Never to Return? Age Constraints on the Living Arrangements of Young Adults.“ *Social Forces* 76 (4): 1373-1400.
36. Sobotková, I. 2001. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál.
37. Šťastná, A., V. Kuchařová. 2009. „Úvod.“ Pp. 5-10 in Věra Kuchařová, Anna Šťastná (eds.). *Partnerství, rodina a mezigenerační vztahy v české společnosti*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
38. Vágnerová, M. 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

Seznam příloh

Příloha č.1: Dotazník do kvantitativního výzkumu

Příloha č.2: Tabulky k použitým grafům

Příloha: dotazník

Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny

Milé respondentky, milí respondenti,

obracím se na Vás se žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma "Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny."

Jeho vyplnění by Vám mělo trvat nanejvýš 10 minut.

Vyplněním dáváte souhlas s účastí na výzkumu a se zpracováním zadaných údajů, které poslouží pouze pro účely mé práce. Účast ve výzkumu je anonymní.

Předem děkuji za Vaši spolupráci, studentka Sociologie na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové.

1 Jste?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

žena muž

2 Jste?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

na prezenčním studiu na dálkovém studiu

3 Vaše stálé bydliště je?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

s rodiči sám/sama s partnerem/partnerkou s dalšími lidmi

4 Během probíhajícího studia bydlím?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- u rodičů na koleji ve sdíleném bytě s jinými studenty ve vlastním bytě v bytě s partnerem/kou

5 Po odstěhování se od rodiny se mé vztahy s rodiči?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- zlepšily zhoršily nezměnily

6 Jak moc pro Vás bylo těžké opuštění původního domova?

	lehké	spíše lehké	spíše těžké	těžké
omezení osobního kontaktu s rodinou	☐	☐	☐	☐
opuštění původního zázemí	☐	☐	☐	☐
ekonomicky se osamostatnit	☐	☐	☐	☐
sám/a si vařit, zajišťovat jídlo	☐	☐	☐	☐
sám/a pečovat o domácnost (praní, žehlení, uklízení apod.)	☐	☐	☐	☐

7 Co Vás vedlo k tomu abyste opustil/a svou původní rodinu? Ohodnoťte pomocí škály 1-4.

Nápověda k otázce: *1 = vedlo mě nejméně, 4 = vedlo mě nejvíce*

	1	2	3	4
už bych měl/a vzhledem k věku	☐	☐	☐	☐
chtěl/a jsem být ekonomicky nezávislý/á	☐	☐	☐	☐
už jsem byl/a ekonomicky nezávislý/á	☐	☐	☐	☐
zaměstnání v jiném městě	☐	☐	☐	☐
studium v jiném městě	☐	☐	☐	☐
potřeba volnosti a samostatnosti	☐	☐	☐	☐

partner/ka

8 Když jste se poprvé odstěhoval/a od rodiny, pociťoval/a jste nejistotu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*
 ano spíše ano spíše ne ne

9 Ohodnoťte na škále, kdy je podle Vás vhodná situace pro opuštění své původní rodiny?

	nehodná	spíše nehodná	spíše vhodná	vhodná
po dokončení studia	☐	☐	☐	☐
až budu ekonomicky nezávislý/á	☐	☐	☐	☐
po nalezení partnera/ky	☐	☐	☐	☐
po nástupu do zaměstnání	☐	☐	☐	☐
během studia	☐	☐	☐	☐

10 Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech?

	nepomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	pomáhá
finančně mě podporují	☐	☐	☐	☐
emocionálně	☐	☐	☐	☐
vaří, zajišťují jídlo	☐	☐	☐	☐
pečují o domácnost (praní, žehlení, uklízení, apod.)	☐	☐	☐	☐
konzultují se mnou má závažná rozhodnutí	☐	☐	☐	☐

11 Jak moc měly uvedené situace vliv na výběr Vašeho studia?

	malý	spíše malý	spíše velký	velký
velikost města, ve kterém se škola nachází	☐	☐	☐	☐

Osamostatňování mladých dospělých od původní rodiny

škola se nachází blízko domova	☐	☐	☐	☐
dobrá reputace školy	☐	☐	☐	☐
obor studia	☐	☐	☐	☐
přátelé, kteří tam jdou také	☐	☐	☐	☐

12 Jaký je Váš pracovní status?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- pravidelná brigáda příležitostná brigáda stálé zaměstnání nepracuji

13 Dokážete za měsíc ušetřit nějaké peníze?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano spíše ano spíše ne ne

14 V čem Vás rodina finančně podporuje?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	platí rodiče	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a	platím sám/a
oblečení, obuv	☐	☐	☐	☐
jídlo v restauracích, hospodách, fastfoodech apod.	☐	☐	☐	☐
potraviny do domácnosti	☐	☐	☐	☐
alkohol	☐	☐	☐	☐
zážitky, dovolené, výlety	☐	☐	☐	☐
bydlení, auto, doprava	☐	☐	☐	☐
zbytečnosti (věci, které později ani nevyužiji)	☐	☐	☐	☐

15 Jak často jste se svou původní rodinou v kontaktu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- denně
 minimálně 1x týdně
 minimálně 1x měsíčně
 párkrát do roka
 jen při významných událostech (např. narozeniny, Vánoce, ...)
 nejsem s nimi v kontaktu vůbec

16 Do jaké míry souhlasíte s tím, že v rodině cítíte jistotu, kterou jinde postrádáte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- souhlasím
 spíše souhlasím
 spíše nesouhlasím
 nesouhlasím

17 Jak moc o Vás uvedené výroky platí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	platí	spíše platí	spíše neplatí	neplatí
mám hodně přátel	☐	☐	☐	☐
zvládnu se o sebe ekonomicky postarat	☐	☐	☐	☐
dokážu se sám/a rozhodnout	☐	☐	☐	☐
odchod z domu jsem odkládal/a nebo odkládám	☐	☐	☐	☐
jsem zodpovědný/á	☐	☐	☐	☐
s rodinou mám dobré vztahy	☐	☐	☐	☐
chci založit vlastní rodinu	☐	☐	☐	☐
vím, co je pro mě důležité	☐	☐	☐	☐
své/á rozhodnutí konzultuji se svými blízkými	☐	☐	☐	☐
umím zastat domácí práce (vyprat, vyžehlit, umýt nádobí apod.)	☐	☐	☐	☐

18 Myslíte si, že je bydlení s rodiči jednodušší než bydlet na koleji nebo na tzv. privatě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano spíše ano spíše ne ne

19 Proč si to myslíte?

Příloha č.2

Tabulka č.1: pohlaví respondentů

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
muž	63	24,0	24,0	24,0
Valid žena	199	76,0	76,0	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.2: typ studia respondentů

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
na dálkovém studiu	31	11,8	11,8	11,8
Valid na prezenčním studiu	231	88,2	88,2	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.3: stáله bydliště respondentů

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
s dalšími lidmi	9	3,4	3,4	3,4
s partnerem/partnerkou	46	17,6	17,6	21,0
Valid s rodiči	198	75,6	75,6	96,6
sám/sama	9	3,4	3,4	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.4: bydliště respondentů během studia

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
na koleji	52	19,8	19,8	19,8
u rodičů	85	32,4	32,4	52,3
v bytě s partnerem/kou	54	20,6	20,6	72,9
Valid ve sdíleném bytě s jinými studenty	60	22,9	22,9	95,8
ve vlastním bytě	11	4,2	4,2	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.5: vztah respondentů s rodiči po odstěhování se

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
nezměnily	105	59,3	59,3	59,3
zhoršily	7	36,7	36,7	96
zlepšily	65	4	4	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.6a: míra náročnosti po opuštění původního domova – omezení osobního kontaktu s rodinou

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
lehké	34	19,2	19,2	19,2
spíše lehké	79	44,6	44,6	63,8
spíše těžké	47	26,6	26,6	90,4
těžké	17	9,6	9,6	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.6b: míra náročnosti po opuštění původního domova – opuštění původního zázemí

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
lehké	41	23,2	23,2	23,2
spíše lehké	67	37,9	37,9	61,1
spíše těžké	50	28,2	28,2	89,3
těžké	19	10,7	10,7	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.6c: míra náročnosti po opuštění původního domova – ekonomicky se osamostatnit

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
lehké	20	11,3	11,3	11,3
spíše lehké	54	30,5	30,5	41,8
spíše těžké	74	41,8	41,8	83,6
těžké	29	16,4	16,4	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.6d: míra náročnosti po opuštění původního domova – sám/a si vařit, zajišťovat jídlo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
lehké	74	41,8	41,8	41,8
spíše lehké	69	39,0	39,0	80,8
spíše těžké	26	14,7	14,7	95,5
těžké	8	4,5	4,5	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.6e: míra náročnosti po opuštění původního domova – sám/a pečovat o domácnost (praní, žehlení, uklízení apod.)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
lehké	79	44,6	44,6	44,6
spíše lehké	73	41,2	41,2	85,8
spíše těžké	18	10,2	10,2	96
těžké	7	4,0	4,0	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.7a: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – už bych měl vzhledem k věku

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	82	46,3	46,3	46,3
2	49	27,7	27,7	74
3	33	18,6	18,6	92,6
4	13	7,3	7,3	99,9
Total	177	99,9	99,9	

Tabulka č.7b: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – chtěl/a jsem být ekonomicky nezávislý/á

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	65	36,7	36,7	36,7
2	56	31,6	31,6	67,9
3	41	23,3	23,3	91,2
4	15	8,5	8,5	99,7
Total	177	99,7	99,7	

Tabulka č.7c: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – už jsem byl/a ekonomicky nezávislý/á

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	109	61,6	61,6	61,6
2	32	18,1	18,1	79,7
3	18	10,2	10,2	89,9
4	18	10,2	10,2	100,1
Total	177	100,1	100,1	

Tabulka č.7d: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – zaměstnání v jiném městě

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	118	66,7	66,7	66,7
2	25	14,1	14,1	80,8
3	17	9,6	9,6	90,4
4	17	9,6	9,6	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.7e: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – studium v jiném městě

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	35	19,8	19,8	19,8
2	5	2,8	2,8	22,6
3	16	9,0	9,0	31,6
4	121	68,4	68,4	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.7f: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – potřeba volnosti a samostatnosti

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	28	15,8	15,8	15,8
2	42	23,7	23,7	39,5
3	50	28,2	28,2	67,7
4	57	32,2	32,2	99,9
Total	177	99,9	99,9	

Tabulka č.7g: okolnosti vedoucí k opuštění původní rodiny – partner/ka

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	95	53,7	53,7	53,7
2	13	7,3	7,3	61
3	25	14,1	14,1	75,1
4	44	24,9	24,9	100,0
Total	177	100,0	100,0	

Tabulka č.8a: vhodné situace pro opuštění původní rodiny- po dokončení studia

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
nevhodná	5	1,9	1,9	1,9
spíše nevhodná	25	9,5	9,5	11,5
spíše vhodná	128	48,9	48,9	60,3
vhodná	104	39,7	39,7	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.8b: vhodné situace pro opuštění původní rodiny – až budu ekonomicky nezávislý/á

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
spíše nevhodná	13	5,0	5,0	5,0
Valid spíše vhodná	80	30,5	30,5	35,5
vhodná	169	64,5	64,5	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.8c: vhodné situace pro opuštění původní rodiny – po nalezení partnera/ky

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
nevhodná	10	3,8	3,8	3,8
spíše nevhodná	37	14,1	14,1	17,9
Valid spíše vhodná	132	50,4	50,4	68,3
vhodná	83	31,7	31,7	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.8d: vhodné situace pro opuštění původní rodiny – po nástupu do zaměstnání

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
nevhodná	1	,4	,4	,4
spíše nevhodná	14	5,3	5,3	5,7
Valid spíše vhodná	100	38,2	38,2	43,9
vhodná	147	56,1	56,1	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.8e: vhodné situace pro opuštění původní rodiny – během studia

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nevhodná	60	22,9	22,9
	spíše nevhodná	109	41,6	64,5
	spíše vhodná	82	31,3	95,8
	vhodná	11	4,2	100,0
	Total	262	100,0	100,0

Tabulka č.9: finanční podpora od rodiny podle typu bydliště respondentů

			Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech? x finančně mě podporují				Total
			nepomáhá	pomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	
Stále s rodiči	Count	5	140	13	40	19	
	Row %	2,5%	70,7%	6,6%	20,2%	8	
Jinak	Count	12	19	15	18	6	
	Row %	18,8%	29,7%	23,4%	28,1%	4	
Total	Count	17	159	28	58	26	
	Row %	6,5%	60,7%	10,7%	22,1%	2	

Tabulka č.10: emocionální podpora rodiny podle typu bydliště respondentů

	Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech? x emocionálně				Total
	nepomáhá	pomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	
Stále s rodiči bydliště s rodiči	Count 3	92	29	74	198
Row %	1,5%	46,5%	14,6%	37,4%	100,0%
jinak	Count 7	23	12	22	64
Row %	10,9%	35,9%	18,8%	34,4%	100,0%
Total	Count 10	115	41	96	262
Row %	3,8%	43,9%	15,6%	36,6%	100,0%

Tabulka č.11: podpora rodiny v oblasti zajišťování stravy a vaření podle typu bydliště respondentů

			Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech? x vaří, zajišťují jídlo				Total
			nepomáhá	pomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	
Stále s bydliště s rodiči	Coun t	21 10,6 %	78 39 ,4 %	35 17,7%	64 32,3%	198 100,0 %	
	jinak Coun t	33 51,6 %	2 3, 1 %	13 20,3%	16 25,0%	64 100,0 %	
Total	Coun t	54 20,6 %	80 30 ,5 %	48 18,3%	80 30,5%	262 100,0 %	

Tabulka č.12: podpora rodiny v oblasti péče o domácnost (praní, žehlení, uklízení apod.) podle typu bydliště respondentů

			Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech? x pečují o domácnost (praní, žehlení, uklízení, apod.)				Total
			nepomáhá	pomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	
Stále s rodiči	Count		38	63	28	69	198
	Row %		19,2%	31,8%	14,1%	34,8%	100,0%
jinak	Count		46	4	10	4	64
	Row %		71,9%	6,3%	15,6%	6,3%	100,0%
Total	Count		84	67	38	73	262
	Row %		32,1%	25,6%	14,5%	27,9%	100,0%

Tabulka č.13: podpora rodiny v oblasti konzultace závažných rozhodnutí podle typu bydliště respondentů

			Do jaké míry Vám rodina pomáhá v následujících oblastech? x konzultuji se mnou má závažná rozhodnutí				Total
			nepomáhá	pomáhá	spíše nepomáhá	spíše pomáhá	
Stále s rodiči bydliště rodiči s rodiči	Count	13	96	33	56	198	
	Row %	6,6%	48,5%	16,7%	28,3%	100,0%	
jinak	Count	15	15	10	24	64	
	Row %	23,4%	23,4%	15,6%	37,5%	100,0%	
Total	Count	28	111	43	80	262	
	Row %	10,7%	42,4%	16,4%	30,5%	100,0%	

Tabulka č.14: pracovní status podle typu bydliště respondentů

	Jaký je Váš pracovní status?				Total
	nepracuji	pravidelná brigáda	příležitostná brigáda	stálé zaměstnání	
Stále s rodiči bydliště rodiči	Count 17	95	64	22	198
Row %	8,6%	48,0%	32,3%	11,1%	100,0%
jinak	Count 2	19	9	34	64
Row %	3,1%	29,7%	14,1%	53,1%	100,0%
Total	Count 19	114	73	56	262
Row %	7,3%	43,5%	27,9%	21,4%	100,0%

Tabulka č.15: schopnost ušetření určitého finančního obnosu za měsíc podle typu bydliště respondentů

			Dokážete za měsíc ušetřit nějaké peníze?				Total
			ano	ne	spíše ano	spíše ne	
Stále bydliště s rodiči	s rodiči	Count	111	4	53	30	198
		Row %	56,1%	2,0%	26,8%	15,2%	100,0%
jinak		Count	40	2	12	10	64
		Row %	62,5%	3,1%	18,8%	15,6%	100,0%
Total		Count	151	6	65	40	262
		Row %	57,6%	2,3%	24,8%	15,3%	100,0%

Tabulka č.16: finanční podpora v oblasti alkoholu podle typu bydliště respondentů

	V čem Vás rodina finančně podporuje? x alkohol				Total		
	platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a			
Stále s rodiči bydliště s rodiči	Count	10	155	4	29	198	
	Row %	5,1%	78,3%	2,0%	14,6%	100,0%	
	jinak	Count	0	58	2	4	64
		Row %	,0%	90,6%	3,1%	6,3%	100,0%
Total	Count	10	213	6	33	262	
	Row %	3,8%	81,3%	2,3%	12,6%	100,0%	

Tabulka č.17: finanční podpora v oblasti zbytečnosti podle typu bydliště respondentů

	V čem Vás rodina finančně podporuje? x zbytečnosti (věcí, které později ani nevyužiji)				Total	
	platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a		
rodiči s rodiči	Count	7	164	5	22	198
	Row %	3,5%	82,8%	2,5%	11,1%	100,0%
jinak	Count	0	57	4	3	64
	Row %	,0%	89,1%	6,3%	4,7%	100,0%
Total	Count	7	221	9	25	262
	Row %	2,7%	84,4%	3,4%	9,5%	100,0%

Tabulka č.18: finanční podpora v oblasti placení jídel v restauracích, hospodách a fastfoodech podle typu bydliště respondentů

			V čem Vás rodina finančně podporuje? x jídlo v restauracích, hospodách, fastfoodech apod.				Total
			platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a	
Stále s rodiči	Count	12	110	17	59	198	
	Row %	6,1%	55,6%	8,6%	29,8%	100,0%	
jinak	Count	0	48	2	14	64	
	Row %	,0%	75,0%	3,1%	21,9%	100,0%	
Total	Count	12	158	19	73	262	
	Row %	4,6%	60,3%	7,3%	27,9%	100,0%	

Tabulka č.19: finanční podpora v oblasti zážitků, výletů a dovolených podle typu bydliště respondentů

	V čem Vás rodina finančně podporuje? x zážitky, dovolené, výlety				Total
	platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a	
Stále s rodiči bydliště s rodiči	Count 18	85	30	65	198
Row %	9,1%	42,9%	15,2%	32,8%	100,0%
jinak	Count 1	40	5	18	64
Row %	1,6%	62,5%	7,8%	28,1%	100,0%
Total	Count 19	125	35	83	262
Row %	7,3%	47,7%	13,4%	31,7%	100,0%

Tabulka č.20: finanční podpora v oblasti dopravy, auto a bydlení podle typu bydliště respondentů

		V čem Vás rodina finančně podporuje? x bydlení, auto, doprava				Total
		platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a	
Stále s rodiči bydliště s rodiči	Count	85	27	64	22	198
	Row %	42,9%	13,6%	32,3%	11,1%	100,0%
jinak	Count	4	32	10	18	64
	Row %	6,3%	50,0%	15,6%	28,1%	100,0%
Total	Count	89	59	74	40	262
	Row %	34,0%	22,5%	28,2%	15,3%	100,0%

Tabulka č.21: finanční podpora v oblasti ošacení podle typu bydliště respondentů

	V čem Vás rodina finančně podporuje? x oblečení, obuv				Total
	platí rodiče	platím sám/a	spíše platí rodiče	spíše platím sám/a	
Stále s rodiči bydliště s rodiči	Count 23	74	49	52	198
Row %	11,6%	37,4%	24,7%	26,3%	100,0%
jinak	Count 2	42	6	14	64
Row %	3,1%	65,6%	9,4%	21,9%	100,0%
Total	Count 25	116	55	66	262
Row %	9,5%	44,3%	21,0%	25,2%	100,0%

Tabulka č.22: kontakt s rodinou podle typu bydliště respondentů

			Jak často jste se svou původní rodinou v kontaktu?					Total
			den ně	minimáln ě 1x měsíčně	minimáln ě 1x týdně	nejse m s nimi v kontak tu vůbec	párkrát do roka	
Stále s bydli ště s rodiči	Cou nt	11 6	12 6,1%	70 35, 4%	0 ,0%	0 ,0 %	19 8 100,0 %	
	Row %	58,6 %						
jinak	Cou nt	1 7	13 20, 3%	31 48, 4%	1 1,6%	2 3,1 %	6 4 100,0 %	
	Row %	26,6 %						
Total	Cou nt	13 3	25 9,5%	101 38, 5%	1 ,4%	2 ,8 %	26 2 100,0 %	
	Row %	50,8 %						

Tabulka č.23a: míra platnosti jednotlivých výroků – mám hodně přátel

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	25	9,5	9,5	9,5
platí	48	18,3	18,3	27,9
Valid spíše neplatí	92	35,1	35,1	63,0
spíše platí	97	37,0	37,0	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23b: míra platnosti jednotlivých výroků – zvládnu se o sebe ekonomicky postarat

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	28	10,7	10,7	10,7
platí	72	27,5	27,5	38,2
Valid spíše neplatí	72	27,5	27,5	65,6
spíše platí	90	34,4	34,4	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23c: míra platnosti jednotlivých výroků – dokážu se sám/a rozhodnout

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	1	,4	,4	,4
platí	125	47,7	47,7	48,1
Valid spíše neplatí	23	8,8	8,8	56,9
spíše platí	113	43,1	43,1	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23d: míra platnosti jednotlivých výroků – odchod z domu jsem odkládal/a nebo odkládám

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	98	37,4	37,4	37,4
platí	30	11,5	11,5	48,9
Valid spíše neplatí	67	25,6	25,6	74,4
spíše platí	67	25,6	25,6	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23e: míra platnosti jednotlivých výroků – jsem zodpovědný/á

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	2	,8	,8	,8
platí	163	62,2	62,2	63,0
Valid spíše neplatí	11	4,2	4,2	67,2
spíše platí	86	32,8	32,8	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23f: míra platnosti jednotlivých výroků – s rodinou mám dobré vztahy

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	2	,8	,8	,8
platí	178	67,9	67,9	68,7
Valid spíše neplatí	12	4,6	4,6	73,3
spíše platí	70	26,7	26,7	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23g: míra platnosti jednotlivých výroků – chci založit vlastní rodinu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	31	11,8	11,8	11,8
platí	146	55,7	55,7	67,6
Valid spíše neplatí	35	13,4	13,4	80,9
spíše platí	50	19,1	19,1	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23h: míra platnosti jednotlivých výroků – vím, co je pro mě důležité

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	2	,8	,8	,8
platí	141	53,8	53,8	54,6
Valid spíše neplatí	20	7,6	7,6	62,2
spíše platí	99	37,8	37,8	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23ch: míra platnosti jednotlivých výroků – své/á rozhodnutí konzultuji se svými blízkými

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
neplatí	8	3,1	3,1	3,1
platí	115	43,9	43,9	46,9
Valid spíše neplatí	38	14,5	14,5	61,5
spíše platí	101	38,5	38,5	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.23i: míra platnosti jednotlivých výroků – umím zastat domácí práce (vyprat, vyžehlit, umýt nádobí apod.)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
platí	209	79,8	79,8	79,8
Valid spíše neplatí	9	3,4	3,4	83,2
spíše platí	44	16,8	16,8	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.24: bydlet s rodiči je jednodušší než na koleji nebo privatě

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ano	120	45,8	45,8	45,8
ne	16	6,1	6,1	51,9
Valid spíše ano	94	35,9	35,9	87,8
spíše ne	32	12,2	12,2	100,0
Total	262	100,0	100,0	

Tabulka č.25: Proč si to myslíte?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	60	22,9	22,9	22,9
x1f937	1	,4	,4	23,3
...	1	,4	,4	23,7
"nemusím" se o nic starat	1	,4	,4	24,0
Valid Abych byl přesný, oboje má své pro a proti: 1) bydlení s rodinou je ekonomicky mnohem výhodnější, tak člověk dost ušetří, dále člověk nemusí nakupovat, lednička bývá plná většinou. 2) bydlení samostatně: osobně mě to velmi posunulo a musím říct, že každému doporučuji po 18 roku a nebo i dříve vypadnout z domova a zkusit se o sebe postarat a pomalu se stavět na vlastní nohy	1	,4	,4	24,4
Bydlela jsem na privatě, bylo to snazší	1	,4	,4	24,8

bydlení s rodiči je podle mě jednodušší v tom ohledu, že je tam na vše víc lidí - ať už se jedná o domácí práce, finanční záležitosti, důležitá rozhodnutí,...	1	,4	,4	25,2
Bydlím v samostatné bytové jednotce v domě rodičů. Mám tedy soukromí a nejsem nikým rušena	1	,4	,4	25,6
Člověk se nemusí o nic starat	1	,4	,4	26,0
Člověk by nemusel každý týden trávit několik hodin cestováním z domova na privát (z privátu domů)	1	,4	,4	26,3
Člověk nemusí být tolik samostatný	1	,4	,4	26,7
Člověk nemusí vařit, uklízet, nakupovat, celkově se starat o domácnost. Naopak já osobně nemám doma klid na učení, takže z toho hlediska je pro mě lepší být na koleji.	1	,4	,4	27,1
Člověk se nemusí starat o každou věc, co je potřeba - práce může být rozdělena mezi více lidí (jeden člověk není zahlcen množstvím věcí, které je třeba udělat)	1	,4	,4	27,5

<p>Člověk se o všechno nemusí starat, nemusí řešit každou korunu a když se mu něco nechce, rodiče třeba pomůžou</p>	1	,4	,4	27,9
<p>Člověk si může dělat věci podle sebe a přestat se někomu zpovídat, začne rozhodovat sám za sebe a převezme za sebe zodpovědnost, pokud je u rodičů toxické prostředí, tak z něj konečně vypadne</p>	1	,4	,4	28,2
<p>Člověk zná své rodiče a ví, co si může dovolit ve srovnání s bydlením na koleji/bytě, kde se člověk teprve poznává.</p>	1	,4	,4	28,6
<p>Definuj jednodušší ... Nepřijde mi to jednodušší z pohledu ekonomického a například zdravotního (když jsi nemocná, nikdo ti nepofouká bebí), ale jinak je to jednodušší v tom, že žiješ podle sebe.</p>	1	,4	,4	29,0
<p>Doma je o všechno postaráno ve směr se nemusíte o nic starat.</p>	1	,4	,4	29,4
<p>Na privátu si nakupujete, vaříte, uklízíte, atd. všechno si musíte obstarat sama.</p>	1	,4	,4	29,8
<p>Doma je větší komfort</p>	1	,4	,4	29,8

Doma máš totální komfort, jak seš někde sama, tak se hold musíš naučit plavat	1	,4	,4	30,2
Doma není taková “svoboda”	1	,4	,4	30,5
Doma se starám o více lidí, častěji musím vařit a přát.	1	,4	,4	30,9
Domů většinou nakupuje mamka, zatímco na koleji si vše musí člověk obstarat a uvařit sám.	1	,4	,4	31,3
Finance	1	,4	,4	31,7
Full servis a zázemí	1	,4	,4	32,1
Full servis u rodičů, daný člověk nemusí nic řešit, finanční podpora.	1	,4	,4	32,4
hádky a společné vedení domácnosti	1	,4	,4	32,8
Já jsem doma měla vždy zázemí. Nyní přijedu po celém dni ze školy a ještě musím vařit apod.	1	,4	,4	33,2
Je lepší být samostatná	1	,4	,4	33,6
Je lepší mít svůj klid...	1	,4	,4	34,0
Je o mě stoprocentně postaráno - rodiče mi vaří, vše platí, někdy i uklízí...	1	,4	,4	34,4
Je to jednodušší v tom smyslu, že člověk neopustí zázemí, často se jedná o takzvaný mama hotel, kde se o vše postarají rodiče, na druhou stranu žít sám má své výhody, například nikdo vám neříká, co máte dělat	1	,4	,4	34,7

Je to jednodušší, protože mám vždy tu jistotu, že někdo uvaří, vypere a podobně. Když jsem na bytě bez rodičů, tyto domácí práce musím dělat sama.	1	,4	,4	35,1
Je to pohodlnější	1	,4	,4	35,5
Je to snazší, že se o sebe nemusíme tolik starat, obtížnější pro svobodu	1	,4	,4	35,9
Je to takové all inclusive zadarmo	1	,4	,4	36,3
Je to už zavedená domácnost, ve které se nemusím nově přizpůsobovat.	1	,4	,4	36,6
Je v domácnosti zajisteno více věcí	1	,4	,4	37,0
Jednoduše pro to, že když na kolejích zašpiním nádobí, nenakoupím jídlo, nevyměním prasklou žárovku, nevyнесu koš, neutřu prach, tak to za mě nikdo neudělá. V mámahotelu je pravděpodobné, že to někdo zařídí za mě.	1	,4	,4	37,4
jednodušší fungování, není potřeba se o všechno starat sám	1	,4	,4	37,8

Jednodušší to být může - méně povinností, ale už se zde naráží na problém, jak se shodnout v domácnosti, na koleji/privátě má člověk svobodu a "jaké si to udělá, takové to má"	1	,4	,4	38,2
Jelikož ne vždy vztahy v rodině jsou ideální. Takže to pro některé může být vysvobození a osvobození.	1	,4	,4	38,5
Jídlo	1	,4	,4	38,9
Jistota oproti osamostatnění	1	,4	,4	39,3
Jistota, nemusím řešit smlouvy, internet, zvyk, poradí mi kdykoli	1	,4	,4	39,7
Jistota, zabezpečení	1	,4	,4	40,1
Jsem mamánek	1	,4	,4	40,5
Jsem sama svým pánem	1	,4	,4	40,8
Kdybych bydlel na koleji tak se upiju k smrti	1	,4	,4	41,2
Kdybych bydlela s rodiči, měla bych více volného času, protože bychom se o domácí práce dělili, takhle vše vykonávám já a přítel mi občas pomůže.	1	,4	,4	41,6
Když bydlím sama, musím zastat všechny domácí práce a vaření, takže mám méně času na svoje zájmy.	1	,4	,4	42,0

když člověk bydlí s rodiči, tak nemusí tak často řešit prázdnou lednici, je jednodušší si finančně pomoci,	1	,4	,4	42,4
Když je dobré zázemí, tak má člověk svůj prostor a klid. Na sdílených pokojích to tak většinou není.	1	,4	,4	42,7
Když jsem bydlela doma, nemusela jsem se starat o to, co budu jíst, ani jestli mám v čem chodit, protože jsem měla jistotu, že to mamka zařídí. Na koleji si tohle musím zastat sama.	1	,4	,4	43,1
Když potřebuji, hned mi pomohou	1	,4	,4	43,5
Když to řeknu preknane..nemusíte se o nic stara	1	,4	,4	43,9
Komfort	1	,4	,4	44,3
Komfortní z finančního hlediska, zajišťují nákupy, jídlo atd.	1	,4	,4	44,7
Love	1	,4	,4	45,0
Mám super rodinu	1	,4	,4	45,4
Mám své soukromí	1	,4	,4	45,8
Mám určitou jistotu, ušetřím, méně starosti	1	,4	,4	46,2
Mám víc času na školu když bydlím sama	1	,4	,4	46,6
mamahotel	1	,4	,4	46,9

Mamaservis je výhodný, v podstatě doma téměř nic nemusím a mám čas pro sebe, na zájmy a školu, na druhou stranu jsem nebyla samostatná	1	,4	,4	47,3
Mamka mi se vším pomůžu, mám s ní skvělý vztah	1	,4	,4	47,7
Méně starostí	1	,4	,4	48,1
Méně starostí ohledně domácích prací, vaření a tudíž má člověk více času na další aktivity a povinnosti.				
Samozřejmě člověk co bydlí s rodinou taky v domácnosti pomáhá, ale nedělá úplně vše sam, práce se rozdělí.	1	,4	,4	48,5
Dále z hlediska finanční stránky je bydlení na koleji nákladnější				
Méně starostí, téměř vše v domácnosti obstarají rodiče	1	,4	,4	48,9
Menší výdaje, komfort, méně starostí	1	,4	,4	49,2
Menší výdaje, méně práce	1	,4	,4	49,6
Menší zodpovědnost, jistota bydlení, ekonomické zajištění	1	,4	,4	50,0
Mnoho věcí za vás udělají rodiče (vaří, perou..)	1	,4	,4	50,4
Možnost odkládání peněz, které by jinak šly na nájem	1	,4	,4	50,8

Možnost sdílení povinností, např.: nestíhám umýt nádobí, poprosím, jestli to pak někdo udělá	1	,4	,4	51,1
Musím stíhat méně věci a mám více času věnovat se studiu.	1	,4	,4	51,5
Muzeme si rozdělit domácí práce, ale take sdílet jídlo a věci domácí potřeby	1	,4	,4	51,9
Myslím, že ve svém věku již potřebuji soukromí a prostor. Zároveň vnímám větší volnost, jelikož nemusím vařit pro rodiče a uklízet místo ostatních.	1	,4	,4	52,3
Na koleji či privatě je na vše člověk převážně sám	1	,4	,4	52,7
Na koleji či privatě má člověk volnost a může si dělat, co chce a kdy chce na vlastní zodpovědnost	1	,4	,4	53,1
Na koleji se mi právě teď ztrácí věci a nikdo to prý nebyl, což se mi doma neděje.	1	,4	,4	53,4
Na koleji se musím pořád starat sama o sebe. Doma často táta uvaří oběd a podobně.	1	,4	,4	53,8
Na koleji si musí člověk jídlo obstarat a naplánovat sám, což doma ale často taky	1	,4	,4	54,2

Na kolejích mám svůj klid, i když musím platit nájem, je to pro mě lepší volba.	1	,4	,4	54,6
Nátlak od rodiny (věty uč se a podobně), člověk i při studiu potřebuje vypustit	1	,4	,4	55,0
Naučit se zodpovědnosti, samostatnosti	1	,4	,4	55,3
Ne že by to bylo jednodušší, ale doma mám povinnosti, které bych kdybych bydlel na koleji nemohl dělat ani zvládat.	1	,4	,4	55,7
Nedá se to zobecnit na všechny, ale už z hlediska nastavení pravidel je to jednodušší s rodiči než s vrstevníky. Navíc většinou mají rodiče tendenci svým dětem sem tam práci ulehčit.	1	,4	,4	56,1
Nedostávám milion rad, jak mám co dělat.	1	,4	,4	56,5
Nejen že je to ekonomicky výhodné, ale především mám se svojí rodinou výborný vztah a ani já, ani oni si nedovedeme představit nebýt spolu.	1	,4	,4	56,9
Nejsem na všechno sama. Rodiče mohou pomoci mně a já jim.	1	,4	,4	57,3
Někdy je obtížné vyjít a dokázat fungovat spolu pod jednou strechou	1	,4	,4	57,6

Neleží na vás tolik zodpovědnosti	1	,4	,4	58,0
Nemám finanční výdaje za jídlo, energie, je vždy navařeno, nemusím se tolik starat o úklid	1	,4	,4	58,4
Nemusel bych se téměř o nic starat, pouze si ohřát jídlo v mikrovlnce a občas ustlat :)	1	,4	,4	58,8
Nemusí se nic řešit	1	,4	,4	59,2
Nemusím chodit nakupovat a tolik vařit, ikdyž mě vaření baví, ale přeci jen doma je větší soukromí (kuchyň, koupelna, pokoj)	1	,4	,4	59,5
Nemusím pořád vymýšlet co vařit, v rodině je víc lidí, co mohou udělat práci místo mě, nestojí na mě domácnost, mám více času na sebe	1	,4	,4	59,9
Nemusím řešit tolik věcí a můžu se soustředit na to nejdůležitější	1	,4	,4	60,3
Nemusím se o nic starat	1	,4	,4	60,7
Nemusím se podřizovat zvyklostem jiných lidí, protože každý to má nastaveno ze svého domova trochu jinak.	1	,4	,4	61,1

Nemusím se starat o ekonomickou stránku věci. Mohu se soustředit jen na školu a když potřebuji s něčím pomoci jsou hned vedle.	1	,4	,4	61,5
Nemusím se starat o hodně věcí	1	,4	,4	61,8
Nemusím se starat o vaření, praní. Stačí se učit	1	,4	,4	62,2
Nemusím se tolik starat o domácnost. (Praní, vaření, apod.)	1	,4	,4	62,6
Nemusím si obstarávat jídlo, vařit, prát, uklízet (+uklízet někde, kde mi to ostatní třeba kazí nebo uklízím za ně)	1	,4	,4	63,0
Nemusím si platit bydlení, vařit, prát atd	1	,4	,4	63,4
Nemusím tolik vařit, starat se o chod domácnosti, zajišťovat vše z mých financí	1	,4	,4	63,7
Nemusíme obstarávat domácnost, tzv. mamahotel	1	,4	,4	64,1
Nemusíme se zajímat o věci jako nájem, elektřina, jídlo, ..	1	,4	,4	64,5
Nenesu tolik zodpovědnosti	1	,4	,4	64,9
Není tolik potřeba se o domácnost starat, řešit jídlo atd.	1	,4	,4	65,3

Není zde nutnost obstarávat všechny základní věci pro chod domácnosti a ekonomicky je takové bydlení mnohem snazší.	1	,4	,4	65,6
neustálá kontrola	1	,4	,4	66,0
Neutrální názor - záleží na konkrétní rodině (vztahy) a konkrétní dostupnosti a kvalitě bytu/kolejí	1	,4	,4	66,4
Nezávislost, potřeba soukromí, založení si vlastní rodiny	1	,4	,4	66,8
Nižší míra zodpovědnosti a všeobecně větší pohodlí.	1	,4	,4	67,2
Obecně je jednodušší vařit ze zásob, které jsou doma od rodičů již nakoupeny. To samé platí pro praní, uklízení, apod.	1	,4	,4	67,6
Odpadá stres z placení nájmu nebo podnájmu	1	,4	,4	67,9
Osamostatnění je důležité	1	,4	,4	68,3
Pakliže člověk nemá špatné vztahy doma a rodiče jsou inteligentní lidé a dokáží respektovat to, že jejich dceři /synovi již není 12 a potřebuje svobodu a soukromí, je bydlení u rodičů v mnoha ohledech pohodlné.	1	,4	,4	68,7
podpora	1	,4	,4	69,1

Podvědomé chování, že když bydlím u rodičů nemám takové závazky nebo zodpovědnost.	1	,4	,4	69,5
Pohodlnější pro nás	1	,4	,4	69,8
Pomáhají nám, nemusíme se o vše starat sami	1	,4	,4	70,2
Pomoc, podpora	1	,4	,4	70,6
Poskytují neustálou péči. Doma má člověk všechno, nemusí chodit nakoupit, vařit...	1	,4	,4	71,0
Postarají se	1	,4	,4	71,4
Pro mě ano, protože mám s mamkou i s sestro skvělý vztah. Skoro vůbec se kvůli domácnosti nehádáme a všechno je super. Ale bydlení na koleji či privatě má také své výhody :)	1	,4	,4	71,8
Pro mě je jednodušší bydlet bez rodičů, protože si mohu dělat, co chci	1	,4	,4	72,1
Pro mě osobně rodina zajišťuje pocit bezpečí, který jsem na privatě nepocítovala	1	,4	,4	72,5
Protože bych to finančně nezvládla, máme skvělé vztahy a ani naši by nechtěli abych odcházela	1	,4	,4	72,9
Protože člověku odpadnou starosti se spolubydlícími, jídlem, nižší náklady, možný osobní prostor	1	,4	,4	73,3
Protože dělají všechno	1	,4	,4	73,7

Protože je znám, nemusím se seznamovat a vím co od nich mohu očekávat	1	,4	,4	74,0
protože mám jistotu, že některé věci udělají za mě a já je nemusím řešit	1	,4	,4	74,4
Protože pořád nemohu dělat věci tak, jak bych chtěla. Problém je, že nemám dostatečný příjem, abych si zkusila žít sama.,	1	,4	,4	74,8
Protože pro mě bylo bydlení s matkou utrpením.	1	,4	,4	75,2
Protože rodič chce vždycky pomoci ve všem co dělám	1	,4	,4	75,6
Protože rodiče dělají činnosti jako obvykle a nepovažují dalšího člena jako přítěž, častokrát nevyžadují ani pomoc v chodu domácnosti	1	,4	,4	76,0
Protože rodiče mají tendenci se o své dítě/děti starat, v tom případě dítě nemá tolik starosti	1	,4	,4	76,3
Protože rodina dává zázemí, není to finančně tolik nákladné, navíc nemusím často vařit.	1	,4	,4	76,7
Protože rodina zastane hodně základních potřeb, o domácí práce se podělí její členové.	1	,4	,4	77,1

Protože v tomhle věku už rodiče i já potřebujeme vlastní prostor, máme jiné cíle a jiné představy o tom, jak by mělo co fungovat	1	,4	,4	77,5
Protože za vás všechno udělají, nemusíte kalkulovat výdaje a příjmy, prakticky se o vás starají	1	,4	,4	77,9
Protože, když člověk chodí do zaměstnání a do školy nemá tolik starostí s vařením, uklízením, nákupy potravin atd. Ačkoli se člověk v takové situaci určitě snaží rodičům pomáhat není na to sám, jako třeba ve vlastním bytě	1	,4	,4	78,2
Při bydlení s rodiči je zajištěn servis (jídlo, praní prádla apod)	1	,4	,4	78,6

<p>Ráda bych bydlela s přítelem ve vlastním bytě, jenže jsme oba studenti a nemáme šanci utáhnout nájem a veškeré výdaje. Na brigádách bychom určitě vydělali, ale ne tolik. Čekáme až jeden z nás začne pracovat a nebude nám nic bránit. Teď je to složité, nechceme zneužívat rodinu a říkat si o peníze. Jinak si život "dospěláků" představit dokážeme a momentálně po ničem jiném netoužíme. Jen to zkrátka není ekonomický zvládnutelné pro dva studující.</p> <p>Rodiče a rodina za mě může zastat práci když se potřebuji učit na zkoušky. Rodina mě podpoří když se cítím na dně.</p> <p>Rodiče se o nás můžou starat z ohledu vyprání, uvaření</p> <p>Rodiče se o vás starají, máte jídlo , vypráno, zázemí</p> <p>Rodiče se postarají více, než když někdo bydlí na prjvate</p> <p>Rodiče se starají o spoustu věcí a zajišťují mě z části finančně.</p>	1	,4	,4	79,0
	1	,4	,4	79,4
	1	,4	,4	79,8
	1	,4	,4	80,2
	1	,4	,4	80,5
	1	,4	,4	80,9

Rodiče se vším pomohou	1	,4	,4	81,3
Rodiče udělají spoustu věcí za nás	1	,4	,4	81,7
Rodiče vedou vlastní domácnost svým způsobem, vlastní bydlení mi umožňuje organizovat si potřebné záležitosti podle svých možností a nemuset se podřizovat či hledat kompromisy tam, kde mi to nevyhovuje	1	,4	,4	82,1
Rodiče většinu věcí zařídí, platím mnohem méně (ušetřím doma za jídlo atd.).	1	,4	,4	82,4
rodiče zajistí veškerý komfort, v podstatě se nemusím o nic starat	1	,4	,4	82,8
Rodiče zajišťují stravu, chod domácnosti, ...	1	,4	,4	83,2
Rozdělení domácích prací, nákup potravin, vaření	1	,4	,4	83,6
Rozdílné způsoby života, různé způsoby stravování, generační rozdíl. Touha nebýt závislá je veliká	1	,4	,4	84,0
s rodinou si v domácnosti navzájem pomáháme	1	,4	,4	84,4

Samozřejmě z důvodu absence starání se o domácnost, kdy na koleji může člověk jen chodit do školy, vařit si/chodit na jídlo a dál neřeší nic, kromě občasného umytí koupelny (pokud ovšem máte svou vlastní).	1	,4	,4	84,7
Sdílení bydlení s dalšími osobami má důsledek rozdělení výdajů a více se ušetří	1	,4	,4	85,1
Se vším vám pomohou.	1	,4	,4	85,5
Soukromí	1	,4	,4	85,9
Soukromí, zajištění základních potřeb	1	,4	,4	86,3
Stálá komunikace s rodiči. Svůj pokoj	1	,4	,4	86,6
Starají se o mě	1	,4	,4	87,0
Strategická rozhodnutí dělají starší.vse je roky zaběhnuté a stabilní.pokud tedy vše funguje tak jak by mělo.	1	,4	,4	87,4
student si ušetří nějaké peníze	1	,4	,4	87,8
Svoboda a Samostatnost	1	,4	,4	88,2

Teoreticky se člověk nemusí o nic starat, ale v takovém prostředí už se pak taky nedá dýchat, i když jsou vztahy bezproblémové, prostě to už člověka neposouvá. A taky už chce mít svůj vlastní klid a nebýt pod dozorem:)	1	,4	,4	88,5
To, že je s námi někdo rodina nemusí hned automaticky znamenat dobré vztahy a podporu z jejich strany	1	,4	,4	88,9
U mě nikdy od dospělosti nebyla rodina, to co mě naplňovalo, už předtím jsem neměla dobré vztahy s rodiči ani sourozenci a tak mi přišlo lepší se osamostatnit a teď opravdu žiju svůj život a užívám si to	1	,4	,4	89,3
U rodičů je jistota toho že vždy bude jídlo v lednici. Na kolejích platí to, že co nenakoupím, to nemám. Zároveň je doma o trochu jednodušší soužití	1	,4	,4	89,7
U rodičů má člověk stále zajištěné jídlo, vyprané prádlo atd. Na kolejích atd. si to člověk musí zajišťovat sám.	1	,4	,4	90,1
Ušetřený peníze	1	,4	,4	90,5

ušetří se peníze, navařeno, vypráno, nemusím řešit nájem přes prázdniny nebo o zkouškovém, kdy nejsem ve škole...hlavní výhody	1	,4	,4	90,8
Ušetřím	1	,4	,4	91,2
Uvařené jídlo, zázemí	1	,4	,4	91,6
V dnešní době nájem a poplatky kolem stojí dost. U rodičů se dá dohodnout na nějaké přijatelné částce, pokud na tom nejsem finančně dobře.	1	,4	,4	92,0
V mém případě se nemusím moc starat o např. placení téměř všeho, nakupování, většinu domácích prací, takže mám více času např. na učení	1	,4	,4	92,4
Většinou obstarají potraviny na vaření, základní věci do domácnosti. Ale je těžké s nimi v některých věcech vycházet, když si chceš nějaké věci udělat podle sebe.	1	,4	,4	92,7
Víc času na školu kvůli rodičům, kteří se o mě starají (vaří, vyperou prádlo).	1	,4	,4	93,1

Více členů rodiny zastane více práce, například pokud je člověk vyčerpaný nebo zrovna nemá svůj den, rodina může pomoci, kdežto na koleji nebo n privátě to vždy stojí jen na něm.	1	,4	,4	93,5
Více starostí	1	,4	,4	93,9
Více starostí.	1	,4	,4	94,3
Více svobody, vlastní pravidla.	1	,4	,4	94,7
Volnost (nikdo se konstantně nezajímá kde jsem/co dělám atd.)	1	,4	,4	95,0
Vše dělají rodiče	1	,4	,4	95,4
vše je jednodušší	1	,4	,4	95,8
Vše je jednodušší, člověk není sám.	1	,4	,4	96,2
vše je zařízené rodiči, není třeba se o nic starat	1	,4	,4	96,6
Vše zařízené, člověk nemusí nic řešit, platit.	1	,4	,4	96,9
Vše nakoupené. Domací zázemí.	1	,4	,4	97,3
Z finančního hlediska Zajisti mi servis ohledne uklidu, varení a ja se mohu venovat ucivu a praci	1	,4	,4	97,7
Zajištění potřeb	1	,4	,4	98,1
Záleží na rodině určitě, ale moje rodina se o mě dobře postará, sama moc vařit neumím, takže na privátě bych žila o fastfoodech a čínských polívkách	1	,4	,4	98,5

Záleží na rodině, ale v jistém věku si o věcech chci rozhodovat sama a k tomu napomáhá bydlení jinde	1	,4	,4	98,9
Zázemí	1	,4	,4	99,2
Zname prostředí, jistota, kontakt	1	,4	,4	99,6
Zůstávám v domácím prostředí	1	,4	,4	100,0
Total	262	100,0	100,0	